1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1994 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 167 (670)

Ազգ

Azg
armenian daily

SABCO
OVERSEAS TRADING LTD.

LIMASSOL CENTRE,
BLOCK B, SUITE 307,
P. O. BOX 6543
TEL +357-5-370962
FAX. +357-5-370945

OUR BANKERS: B. E. M. O. BANK, LIMASSOL, CYPRUS. FEDERAL BANK OF THE MIDDLE EAST, LIMASSOL, CYPRUS. BANK OF CYPRUS, LIMASSOL, CYPRUS. HELLENIC BANK, LIMASSOL, CYPRUS

Հայաստանի եւ ԱՊՀ երկրների համար
Կիպրոսի եւ Ռոտերդամի պահեստներից

ՇԱՔՈՒՏ, ՄԹԵՐՔ, ԽՄԻՉՔ, ԿՈՖՈՒՅՔ

ուղիղ հասցեատիրոջը՝ ճավով եւ իմքնաթիռով

ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱԺՄ-ն ԳԽ-ում կբարձրացնի ժամանակավոր կառավարության հարցը

ԵՐԵՎԱՆ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍԱՍՐԲ. Հայաստանի ազգային ժողովդավարները մտադիր են սեպտեմբերին Երեւանում բացվող խորհրդարանի նստաշրջանում բարձրացնել ազգային համաձայնության ժամանակավոր կառավարություն կազմելու հարցը: Այդ մասին այսօր լրագրողներին հայտարարեց ԱԺՄ խմբակցության նախագահ Շավարշ Քոչարյանը: Միաժամանակ նա հայտնեց, որ երեքաթթու ընդմիջումից հետո, սեպտեմբերի 2-ին Գատերական հարցադարկում հանրահավաքները կվերսկսվեն: Քոչարյանը զգուշացրեց, որ հանրահավաքում հնարավոր են էական տարբեր սադրանքներ, «որոնց հետ գործակցում են որոշ ոստիկան այրեր»: Խոստովանելով, որ դեռ ոչ մի կուսակցություն չի հարել հունիսի կեսերին ԱԺՄ-ի սկսած հանրահավաքային շարժմանը, նա այնուամենայնիվ գոհունակություն հայտնեց «ժողովրդի ակտիվացման» առթիվ: Նրա կարծիքով, ներկա պայմաններում, երբ հանրաքեսության ամբողջ իշխանությունը կենտրոնացված է գործադիր մարմինների ձեռքին, բոնադեպության միակ հակակշիռը կարող է լինել միայն ժողովուրդը:

■ *Վլադիմիր Հովհաննիսյանը Հայաստանին եւ Ադրբեջանին առաջարկել է Ղարաբաղյան մեծ համաձայնագրի շուրջ բանակցություններ վարելու օգոստոսի 31-ին Մոսկվայում: Այս մասին «Խաբար-սերվիս» գործակալության բյուրեղյին հաղորդել է Ադրբեջանի արտաքին հարաբերությունների հարցերի գծով խորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն:*

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հրանտ Բագրատյան. «Եթե համատեղ աշխատենք, տնտեսությունից կխամենք փող եւ ռեսուրսներ»

ՀԱՐՈՒՆ ԱՌԱՏՐՅԱՆ.

Երեկ կառավարության նիստերի դահլիճում հրավիրված խորհրդակցությունը, որ նվիրված էր 1994 թ. առաջին կիսամյակի սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը եւ առաջիկայի հիմնական խնդիրներին, անցավ խորհրդային շրջանի ավանդույթների ոգով: Այսինքն, բոլոր այն խնդիրներն ու ձեռքբերումները, բացթողումներն ու նվաճումները, որոնք հայտնի են ոչ միայն կառավարության անդամներին, շրջանային ղեկավարներին, այլեւ բնակչությանը, մի անգամ եւս որպես ի գիտություն հրապարակվեցին ամբողջացված, փաստական տվյալներով: Ներկա էր նաեւ հանրապետության նախագահը: Հրանտ Բագրատյանը իր ելույթի սկզբում նշեց, թե խորհրդակցության հիմնական նպատակը ստեղծված իրավիճակի վերլուծությունն է: Մասնավորապես, 1994 թվականի հունվար-հունիս ամիսներին արտահանման ծավալը աճել է 64,7 տոկոսով, իսկ ներմուծման ծավալը 38,7 տոկոսով: Վարչապետի ասելով, այս ցուցանիշներով Հայաստանը գերազանցել է ԱՊՀ բոլոր պետություններին: Ընդ որում տնտեսական անկումը մնում է ԱՊՀ այն երկրներում, որտեղ փորձ է արվել դեկավարել կառավարման հին ձեւերով:

Հրանտ Բագրատյանը նշեց, թե կառավարման ընդհանուր ճգնաժամը, որն առկա էր 1992 թվականին, հաղթահարված է: Միաժամանակ նա շեշտեց, որ ընթացիկ տարվա հուլիս-օգոստոս ամիսներին Հայաստանում գործազրկության աճ չի նկատվել:

«Տնտեսության հետագա աճի կարեւորագույն դայմանը նոյատակային-կառուցվածքային բաղադրության վարումն է հատկապես արդյունաբերության բնագավառում», ասաց վարչապետը: Նրա կարծիքով, տնտեսության կառուցվածքը դայմանավորող հիմնական գործոններն են լինելու էներգետիկայի զարգացման հեռանկարները (ատոմակայանի վերագործարկումը), արտաքին աշխարհի հետ հաղորդակցության կայուն համակարգի ձեւավորումը. ԱՊՀ անդամ մյուս երկրների հետ տնտեսական կապերի ընդլայնման հեռանկարներով. ներմուծման եւ արտահանման ընթացքները առաջնորդելու առումով եւ տնտեսությունը արտահանման ուղղությամբ կողմնորոշելու անհրաժեշտությամբ: «Ես հուսով եմ կառավարության եւ գործարարների համատեղ աշխատանքի միջոցով ներկա տնտեսությունից բամել եւ ստեղծել վող ու ռեսուրսներ, դրանք ուղղելով դեսության զարգացման եւ ինչ թե շաս տանելի ադրեալներդ առալուվելու խնդիրներին», եզրափակեց իր զեկուցումը կառավարության նախագահը: Այնուհետեւ ելույթներ ունեցան ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը, փոխվարչապետ Վիգեն Չիտչյանը, դեսնախարարներ Գագիկ Մարտիրոսյանը, Վազգեն Սարգսյանը, Սեդրակ Թաշճյանը, Ռաֆայել Բագրյանը, Երեւանի քաղաքապետ Վահագն Խաչատրյանը: Նրանք անդրադարձան իրենց հսկողության տակ գտնվող դյուրներում տիրող իրավիճակին, կատարված աշխատանքներին, խոսելով բյուջեի կատարման ծանր ընթացքի, աղքատության ծանր վիճակի, գործազրկի, էներգետիկ համակարգի, շինարարության եւ արտադրության բնագավառների մասին: Վահագն Խաչատրյանը անդրադարձավ Չմեռ ծրագրին, նշելով, որ խնդրի լուծումը դեսք է տեսնել ջեռուցման համակարգի ընդլայնման ավելացման մեջ: Նա հայտնեց, որ ձմռան ընթացքում Երեւան քաղաքում կջեռուցվի 2500 շենք:

Խորհրդակցության աշխատանքը ամփոփեց վարչապետը, գնահատական տալով նաեւ ընդդիմությանը, որն ըստ նրա, ոչ մի սկզբունքային առաջարկ չի ներկայացնում, բացառությամբ սոցիալիստների, որոնք հին տնտեսագետների վերականգնման կողմնակից են:

ՍԱՐԳԻՍ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ, ՍՊՈՒՏՆԻԿ

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

«Ալիեւը չի ուզում բացահայտորեն լուծել Ղարաբաղի հարցը»

ՄՈՍԿՎԱ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Ադրբեջանը աշխատանքի կուսակցություն է անվանում Մոսկվայում բաղաքական վարանցիության մեջ գտնվող Այազ Մութալիբովի կուսակցությունը: Հաստատում է, որ այդ կուսակցությունը շահագրգռված է Մութալիբովի իշխանության գլուխ բերադառնալով, բեռ կուսակցության նախագահ Սաբոտայ Հաջիեւը ոնդում է, թե Մութալիբովի գործոնը երկրորդական է: Այդ մասին հայտարարեց «Ազատություն» ռադիոկայանի մոսկովյան բյուրեղիցը:

«Մեր կուսակցությունը Մութալիբովի կամքով չի ստեղծվել: Այն ուներ ուրիշ նոյատակներ, բեռ մեր կուսակցության մեջ շաս են Մութալիբովի կողմնակիցները»:

Ալիեւի իշխանության գլուխ անցնելը ողջունեցին մոսկովյան բոլոր քաղաքագետները, այդ թվում ժողովրդավարները, ակնկալելով, թե նա Մոսկվայի տեսակետից դաստաճ կերդով կլուծի Ղարաբաղի հարցը: Բայց շուտով Ռուսաստանի ժողովրդավարները սկսեցին Ալիեւին վերաբերվել նվազ ոգեւորությամբ եւ ավելի հանախ մարդու իրավունքների խախտման փաստերի առնչությամբ: Ադրբեջանում դեսության ղեկավարի դաշտոնի հավակնորդներից առաջին դարին ակնկալում են Ղարաբաղի խնդրի լուծում, բաս որում Մոսկվայում եւ Բաքվում դա տարբեր ձեւով են դատկերացնում: Վերջին 5 տարում Ադրբեջանի ղեկավարների կարգախոսն էր, «Ոչ մի բլոկ ադրբեջանական հող» արտահայտությունը, եւ Մութալիբովի ու Էլչիբեյի հրաժարականի դատճառը Ղարաբաղում նրանց կրած դարտությունն էր: Աշխատանքի կուսակցության ղեկավարը համոզված է, որ իր կուսակցության համադրությունը տարբերվում է Ալիեւի նոյատակներից: «Մենք դեմ ենք այն բանին, որ Ղարաբաղի խնդիրը լուծվի ադրբեջանական հողերի հաշվին: Մենք մերժում ենք բռեսլիտովսկյան որեւէ բանակցություն: Մենք գտնում ենք, որ Լեռնային Ղարաբաղն Ադրբեջանի անկախության մասն է, բայց դաշտանում ենք փոխադարձության իրավունքները եւ կոդ ենք այն բանին, որ Լաչինի միջանցքը գործի միջազգային վերահսկողության տակ»:

Ալիեւի դիրքորոշման առնչությամբ Սաբոտայ Հաջիեւն ասաց. «Մենք անհանգստացած Բիշքեկի առաջարկությունը: Ալիեւն ուզում է Ղարաբաղի հարցը բացահայտորեն չլուծել, իսկ մեր կուսակցությունն առաջարկում է այն լուծել հանրաքվեի միջոցով»: «Ալիեւը դեսք է նոյատեր իմ վերադարձին եւ դատրաստի դեսք միավորեր ազգը», «Մոսկովսկիե նովոստին» հայտարարեց Այազ Մութալիբովը: Դիտորդների կարծիքով, Ադրբեջանի նախկին ղեկավարներ Վեզիրովի եւ Մութալիբովի համար Ալիեւը վերադարձի միակ հնարավորությունն էր, եւ սա այն դեդքն էր, երբ խմբային շահերը կարելի էր միաժամանակ զոհաբերել կարդուրախիվ շահերին:

ՀԱՄԱՌՈՏ

«Ռեսպուբլիկա Արմենիան» լույս տեսավ դասակարգ էջով

ԵՐԵՎԱՆ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐԲ. Այսօր «Ռեսպուբլիկա Արմենիա» խորհրդարանական թերթը լույս տեսավ 4 քառակուսի սանտիմետրանոց դասակարգ էջով. մեկական քառակուսի սանտիմետր խմբագրությունում չգտնող յուրաքանչյուր հեռախոսի դիմաց: Ինչպես հայտնի է, թերթը վերջերս կասդի նախարարությանն ուղղած վերջնագրով խոստացել էր այդ միջոցին դիմել, եթե երկու օրից հեռախոսները չսկսեն գործել: Խմբագրությունը հայտնում է, որ թերթի դաշտարկ մակերեսը կավելացնի, մինչեւ որ սկսեն գործել խմբագրական բոլոր հեռախոսները: Այսօր չէր գործում նաեւ «Սնարք» գործակալության խմբագրական հեռախոսների կեսը:

Չեչնիա. Զորքերը փորձեցին գրավել կամուրջը

ԳՈՐՉԻ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՐ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. Նոյտեմբերյանի շրջանի Ջնաձյենկոյե բնակավայրից ստացված լուրերի համաձայն, այս գիշեր կառավարական զորքերը փորձել են վերահսկողություն հաստատել Արգուն գետի կամրջի վրա, որը դաշտանում են Ռ. Լոբազանովի ընդդիմադիր ուժերը: Լոբազանովի խմբին օգնելու համար շատդ կարգով Արգուն քաղաք է ուղարկվել ժամանակավոր խորհրդի մեքենայացված ջոկատ: Ինչպես Գորգնիում հայտնեց Չեչենդրես գործակալության աղբյուրներից մեկը, Արգունի կամրջի ճակատամարտին մասնակցել է Ջոհար Դուդաեւի դաշտանող Շ. Բասաեւի գլխավոր ջոկատը, որն ստեղծվել էր Աբխազիայում:

ԵՎՐՈՊԱ

Կես դար մնալուց հետո ռուսական զորքերը դուրս եկան Գերմանիայից

ԲԵՌԼԻՆ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՐ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ, ՓԱՍՏ: Այսօր Բեռլինում Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Եելցինի եւ Գ.Ֆ.Հ կանցլեր Հելմուտ Քոլի դաշտոնական հանդիդումով սկսվեցին այն հանդիսությունները, որոնք նվիրված են Գերմանիայի տարածից ռուսական զորքերի դուրսբերման ավարտին: Բեռլինի Ժանդարմենմարկտ հրապարակում ռուսաստանցի բարձրաստիճան հյուրին դիմավորելու համար կարգված էր Բռանդենբերի դաշտոնական դահակախումբ:

Եելցինը բեռլինցիներին, Գերմանիայի ամբողջ ժողովրդին հրախտագիտություն հայտնեց այդ երկրում տեղաբաշխված ռուսական զորքերին աջակցելու համար: Այնուհետեւ Բորիս Եելցինը եւ Հելմուտ Քոլը մեկնեցին Շառլոտենբուրգ, որտեղ սկսվեց հանդիսավոր նիստ:

Միաժամանակ Բեռլինում Եելցինի մասնակցությամբ Վլադիսլավ Կոստիկովը ճեղագրություն ռուսական զորքերի դուրսբերումը գնահատեց որպես ողջախոհության եւ ժողովրդավարության հաղթանակ: Նա նշեց, որ Գերմանիան ու Ռուսաստանն այսօր կապված են բաղաքական, տնտեսական եւ մարդասիրական բնույթի բազմաբիվ հարցերով, որոնք իրական համագործակցության ամուր հիմք են հանդիսանում: Իսկ Գերմանիայում ամերիկյան զորքի ներկայության առնչությամբ Կոստիկովը ընդգծեց, որ դա բացառապես ամերիկա-գերմանական հարաբերությունների խնդիր է:

Իր հերթին արեւմտյան ռազմական կառույցներին տված հարցազրույցում ռուսական արեւմտյան զորախմբի հրամանատար Մաքսիմ Բաղակովը հայտարարեց, որ իրենք բույլ չեն տա Գերմանիայից վերադարձող զինծառայողներին Ռուսաստանում ներքաղաքական խարդավանքների մեջ: Նույն աղբյուրները տեղեկացնում են, որ Շվեդիայի վարչապետ Բիլդը Լատվիայի եւ Էստոնիայի ղեկավարներին շնորհավորական հեռագիր է հղել այդ երկրներից ռուսական զորքերի դուրսբերման ավարտի առթիվ:

■ *Ռուսաստանի խաղաղարար ուժերը մնան Կոդորի կիրճ: Ռուսաստանի խաղաղարար ուժերը երեքշաբթի օր Կոդորի կիրճ մտան արխազական եւ սվանական հակամարտ զինված կազմավորումներն անջատելու համար: Լեռնային Լատա գյուղ մտավ Ռուսլից վրաց-արխազական հակամարտության շրջան բերված զուգարանի եռեւ վաշտերից մեկը: Հակամարտության գոտում խաղաղարար ուժերի խմբի հրամանատարի տեղակալ գնդապետ Իլյա Դանչենկովը Լատա մտնելիս կտրեց խորհրդանշական ռազմական ժապավենը: Դանչենկովն ասաց, որ նկատի ունենալով Կոդորի կիրճում վերջերս ռազմական գործողությունների փաստական դադարեցումը, իրենք որոշել են այնտեղ բերել գուգարանի 3 վաշտերից միայն մեկը: Երկրորդը կտեղաբաշխվի Ինգուրի հովտի շրջանում, իսկ երրորդը գտնվում է Գալի հաղթից ոչ հեռու:* ՍՍՍԹ

digitised by A.R.A.R.@

տեղական

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վերացվեց որոշ արտադրանքների արտահանման մրցույթը

ԵՐԵՎԱՆ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆՄՐ. Հայաստանի կառավարությունը վերացրեց ոչ ծեռնարկությունների որոշ արտադրատեսակների, մասնավորապես կոնյակի, էլեկտրասարքավորումների, քիմիական արտադրանքի արտահանման դեպքում պահանջված մրցույթը: Հավաստի աղբյուրներից ստացված տեղեկությունների համաձայն, կառավարությունը համաձայնական փոփոխություն է կատարել անցյալ տարվա թիվ 520 որոշման մեջ, որով պարտադիր մրցույթ էր պահանջվում հանրապետության տարածքից ավելի ծեռնարկությունների արտադրանքի արտահանման հավաստագիր ստանալու համար: Մասնագետների կարծիքով, այս որոշումը կխթանի արտահանությունը, ինչպես նաեւ կօգնի լուծել հանրապետությունից դուրս արտադրանքի իրացման խնդիրը:

Քիմիկները պատասխան են որոշման հաստատմանը

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ. Առողջապահության նախարարության եւ ՆԳՆ մասնագետների կողմից մշակվում է թմրամոլներին հակադիր բուժման եղանակներ կիրառելու մասին որոշումը: Այս որոշումը, որը խստորեն իրագործվում էր նախկինում, արդեն տեւական ժամանակ է, ինչ չի կատարվում, քանի որ դեռ չի ավարտվել նրա վերջնական մշակումը: Հանրապետական նարկոլոգիական դիսպանսերի տվյալներով, նախկինում բժիշկների կատարելագործման ինստիտուտում գործում էր հատուկ բաժին, որը զբաղվում էր հակադիր բուժման խնդիրներով: Ինստիտուտի աշխատանքների դադարեցման հետեւանքով լուծարվեց նաեւ այս բաժինը: Այժմ գործող համակարգի անորոշության պատճառով հատկացված չէ բժիշկների եւ ՆԳ ծառայողների իրավասությունների սահմանը: Հակադիր բուժման մասին որոշումը վերջնականապես կիսատ կեցներ եւ անհամեմատ կիսեցացներ բժիշկ նարկոլոգների աշխատանքը:

Կաթողիկոսական ընտրությունները կտեւեն մի քանի ամիս

«Կաթողիկոսական տեղապահի ընտրությունը կատարվեց, եւ ծանր պարտականություն դրվեց իմ ուսերին», «Նոյյան տապանի» թղթակցին ասաց կաթողիկոսական տեղապահ, Երուսաղեմի պատրիարք ամենապատիվ Տ. Թորգոմ արքեպիսկոպոս Մանուկյանը: «Ինչպես մեր սրբազան եղբայրներին ժողովին հայտնեցի, մեր հիմնական եւ առաջնահերթ պարտականությունը պետք է լինի առաջիկա ամիսներին կազմակերպել Ազգային եկեղեցական ժողովը, որը պետք է ընտրի Ամենայն հայոց կաթողիկոս: Ժողովն իր դժվարություններն ունի, քանի որ ամբողջ աշխարհի մեջ գրված հայությունը, իր բոլոր եկեղեցական կազմակերպություններից եւ բեմերից պետք է ուղարկի իր պատգամավորները: Մենք նրանց պետք է ուղղություն տանք, թե ինչ օրենքով եւ ինչ կարգով պետք է լինի այդ պատգամավորների ընտրությունը: Սա մի քանի ամիս կդիահանջի: Հուսով եմ, որ իբրեւ տեղապահ, մեր Գերագույն հոգեւոր խորհրդի հետ կծրագրենք մեր անելիքը, եւ նաեւ բոլոր բեմերի հետ կարող կդառնանք, որպեսզի առանց ուշացնելու մեր Մայր Աթոռը ներկայիս սուգից դուրս հանենք», ասաց տեղապահը:

Երուսաղեմը կարեւոր կենտրոն է հայ հոգեւոր եւ մշակութային ժառանգության տեսակետից: Ներկայումս Երուսաղեմի հայկական համայնքը թվով փոքր է մոտ 3 հազ. մարդ (1948 թ-ին 20 հազ.): Նրանց մեծ մասը վերաբնակություն են հաստատել Հորդանանում, Կանադայում, Հարավային Ամերիկայում եւ այլուր: «Մեր հարստությունները Երուսաղեմում պահպանելու համար պետք է ժողովուրդ ունենանք», զրույցը շարունակեց կաթողիկոսական նորընտիր տեղապահը: Այդ նպատակով Հայ առաքելական եկեղեցու Երուսաղեմի պատրիարքարանը մի քանի շինարարական աշխատանքներ է սկսել իր կալվածքներում: Երուսաղեմի Ժառանգավորաց հոգեւոր դպրոցի տնօրեն Մանուկյանը: «Ինչպես մեր սրբազան եղբայրների ժողովին հայտնեցի, մեր հիմնական եւ առաջնահերթ պարտականությունը պետք է լինի առաջիկա ամիսներին կազմակերպել Ազգային եկեղեցական ժողովը, որը պետք է ընտրի Ամենայն հայոց կաթողիկոս: Ժողովն իր դժվարություններն ունի, քանի որ ամբողջ աշխարհի մեջ գրված հայությունը, իր բոլոր եկեղեցական կազմակերպություններից եւ բեմերից պետք է ուղարկի իր պատգամավորները: Մենք նրանց պետք է ուղղություն տանք, թե ինչ օրենքով եւ ինչ կարգով պետք է լինի այդ պատգամավորների ընտրությունը: Սա մի քանի ամիս կդիահանջի: Հուսով եմ, որ իբրեւ տեղապահ, մեր Գերագույն հոգեւոր խորհրդի հետ կծրագրենք մեր անելիքը, եւ նաեւ բոլոր բեմերի հետ կարող կդառնանք, որպեսզի առանց ուշացնելու մեր Մայր Աթոռը ներկայիս սուգից դուրս հանենք», ասաց տեղապահը:

Երուսաղեմը կարեւոր կենտրոն է հայ հոգեւոր եւ մշակութային ժառանգության տեսակետից: Ներկայումս Երուսաղեմի հայկական համայնքը թվով փոքր է մոտ 3 հազ. մարդ (1948 թ-ին 20 հազ.): Նրանց մեծ մասը վերաբնակություն են հաստատել Հորդանանում, Կանադայում, Հարավային Ամերիկայում եւ այլուր: «Մեր հարստությունները Երուսաղեմում պահպանելու համար պետք է ժողովուրդ ունենանք», զրույցը շարունակեց կաթողիկոսական նորընտիր տեղապահը: Այդ նպատակով Հայ առաքելական եկեղեցու Ե-

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ

ՄՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՀԱՍԱՐՈՍ

Ստեղծվում է կամավոր ազատամարտիկների միություն

Միության կանոնադրությունն արդեն հաստատված է արդարադատության նախարարության կողմից եւ ամենայն հավանականությամբ կընդունվի սեպտեմբերի 6-ին կայանալիք միության հիմնադիր ժողովում: Կամավոր ազատամարտիկների միությունը (ԿԱՄ) լինելու է հասարակական քաղաքական կազմակերպություն, որի մեջ կարող են ընդգրկվել բոլոր ազատամարտիկները, անկախ կուսակցական պատկանելությունից, եթե ընդունում են կանոնադրությունը: Իսկ կանոնադրության մեջ, ի դեպ, նշված է, որ ԿԱՄ-ը կողմնակից է նախագահական հանրապետությանը եւ ամեն կերպ աջակցելու է հանրապետության ազգընտիր նախագահին (անկախ նրա անձից) եւ պետականության կայացմանն ու ամրապնդմանը:

Նախատեսվում է, որ ԿԱՄ-ը կզբաղվի նաեւ զոհված եւ վիրավոր ազատամարտիկների ընտանիքներին աջակցելու հարցերով: Ա. Բ.

Ադրբեջանում կա 350 հայ պատանդ, շատերը՝ մասնավոր անձանց ձեռքում

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ. Ադրբեջանում ներկայումս հայ պատանդների թիվը հասնում է մոտավորապես 350-ի: Համաձայն պատանդների պատշաճության հասարակական ֆոնդի ներկայացուցիչ Լ. Ալավերդյանի հայտարարության, նրանց մի մասը գտնվում է ադրբեջանական 3-4 պետական կազմակերպությունների հովանավորության ներքո, իսկ մյուս մասը՝ մասնավոր անձանց ձեռքին: Ըստ Լ. Ալավերդյանի, Կարմիր խաչի տվյալներով, Ադրբեջանում հայ պատանդների թիվը հասնում է 50-ի, որը սակայն չի համապատասխանում իրենց ցուցակներին: Ֆոնդի եւ ԼՂՀ համապատասխան հանձնաժողովի հաշվառումներով, միայն Բաքվի եւ Գյանջայի բանտերում կա 30 հայ պատանդ: Մեծ տոկոս են կազմում հատկապես մասնավոր անձանց ձեռքում գտնվող պատանդները, որոնց թիվը հասնում է 230-240-ի: Մոտ 800-ի է հասնում անհայտ կորածների թիվը:

Ռուսաստանում պաշտոնապես 700 հազար վերաբնակ

Պաշտոնապես գրանցված այն վերաբնակները, որոնք Ռուսաստանի Դաշնություն են տեղափոխվել ԱՊՀ-ի երկրներից, մինչեւ օգոստոսի վերջը կազմում են մոտ 700 հազար, «Արմենպրեսի» թղթակցին հաղորդեցին Ռուսաստանի Դաշնության գաղթի պետական ծառայությունում: Ազգվածային լրատվության միջոցներին այդ ծառայության ներկայացրած տվյալների համաձայն, առավել մեծ թիվ են կազմում Ադրբեջանից, Վրաստանից եւ Տաջիկստանից գաղթածները: Ինչ վերաբերում է Հայաստանին, ապա այստեղից ազգային փոքրամասնությունների արտահոսքն անընդհատ է եւ պայմանավորված է հիմնականում ազգականների հետ միավորվելու ձգտումով: Դա վերաբերում է ասորիներին եւ ռուս մալականներին: Բնիկ ազգության ներկայացուցիչները այդ կարգին չեն դասվում, քանի որ նրանք ժամանակավոր հաշվառման են վերցվում ըստ նոր բնակության վայրի, պահպանելով գրանցումն իրենց երկրում:

Ռուսաստանի Դաշնության գաղթի ծառայությունում նշեցին նաեւ, որ փոքր-ինչ աճել է այն հայերի թիվը, որոնք հեռացել են Ղազախստանից եւ Միջին Ասիայի այլ հանրապետություններից: ՍՐՄԵՆՊՐԵՍ

Դարձյալ մեկուկես կգ թմրանյութ Իրան-Հայաստան սահմանին

ՀՀ մաքսային վարչության Մեղրու տեղամասում սահմանն անցնողներից մեկի ուղեբեռը ստուգելիս թմրամիջոցներ հայտնաբերվեցին: Օգտագործվել էին ջեմով բանկաներ, որոնց «փաթեթավորումը» ոչնչով չէր տարբերվում ֆիրմային արտադրանքից: Եւ միայն մաքսատան ծառայողների զգոնությունն ու փորձը թույլ չտվեցին, որ վտանգավոր բեռը հասցվի հանրապետություն կամ տարանցումով տեղափոխվի նրա սահմաններից դուրս: Այդ փաստի առթիվ քննություն է անցկացվում: Ինչպես հայտնի դարձավ «Արմենպրեսի» թղթակցին, 1,5 կիլոգրամ թմրանյութ տեղափոխելու փորձ անելիս կալանված անձն Իրանի հայազգի քաղաքացի է: Ավելորդ չէ հիշեցնել, որ Շարիաթի օրենքներով թմրամիջոցների մաքսանենգության եւ առեւտրի համար մահապատիժ է նախատեսվում:

Ջրերը մոտենում է, ամերիկացիների կշիռը մեծանում

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ. Ջրոտ նախապատերազմական աշխատանքների ԱՄՆ-ի կառավարության կողմից օգնության տրամադրման հարցերն են արծարծվել այսօր ՀՀ կառավարությունում ԱՄՆ-ի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Հարի Գիլմորի, դեսպանատան առաջին քարտուղար Թեոդոր Նիսի եւ ԱՄՆ-ի միջազգային զարգացման գործակալության Կովկասի գրասենյակի տնօրեն Սյուզան Օլդսի մասնակցությամբ: Հանդիպման ընթացքում ՀՀ պետնախարար Սեդրակ Թաքչյանն ամերիկյան դիվանագետների հետ քննարկել է հանրապետության էլեկտրացանցի համակարգի նորացման նպատակով տրանսֆորմատորների եւ քայլուղերի ձեռքբերման, ինչպես նաեւ Նովոսիբիրսկից Բաքու, ապա երկաթուղով Հայաստան 50-100 հազար տոննա մազութի փոխադրման ֆինանսավորման խնդիրը: Շոշափվել է Հայաստանի ածխահանքերից մինչեւ 50 հազար տոննա քարածուխ արտահանելու նպատակով համապատասխան տեխնիկա եւ դիզվառելիք տրամադրելու հարցը: Հայաստանում գազի եւ նավթի որոնման աշխատանքների կազմակերպման առնչությամբ պատասխանատվություն է ձեռք բերվել, որ ամերիկյան կողմը նոյեմբերին Հայաստան կառաքի հորատման հատոց:

ՀՀ կառավարության մամլո ծառայության հաղորդման համաձայն, նույն օրը ամերիկացի դիվանագետներին ընդունել է ՀՀ պետնախարար Ռ. Բագրատյանը: Զրույցի ժամանակ շոշափվել են Հայաստանի բնակչության առանձին խավերին եւ դպրոցական համալիրին ծմռան ընթացքում նավթով ապահովելու հարցերը: Մասնավորապես խոսվել է բնակչությանն, ըստ կարիքավորության ասիճանի նավթ բաշխելու մասին: Ընդ որում, տարբեր խավերի ներկայացուցիչներից կգանձվի տարբեր վճար: Նախատեսվում է ստացված ողջ գումարը տրամադրել քաղաքների տեղական իշխանություններին՝ հոգալու բնակավայրերի բարեկարգման եւ աղբահանության ծախսերը:

ՈՒՍԿՈՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Թելեֆոն 562941, AT&T (7-8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՀԱՍԼԵՆ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային
ծառայություն / 581841
Էջը եւ տառատեսակը ՊԱՎԵԼ ԴԱԼԼԱԲԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային ստուգումը
«Ազգ» թերթի
Azg
armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ՄՐՑՊԵՏԱԿԱՆ

Հայաստանը կհամագործակցի համաշխարհային գիտական կենտրոնների հետ

Անցյալ շաբաթ, օգոստոսի 20-25-ը իտալական Էրիչ քաղաքում տեղի ունեցավ միջազգային համաժողով «Համաշխարհային ադեներ» անունով, նվիրված միջուկային էներգիայի կառավարման, միջուկային զենքի սահմանափակման եւ կրճատման, նաեւ այլ առաջնահերթ համամոլորակային խնդիրներին, տեղի կացնում է Լոնդոնում ՀՀ դեսպանատան: Համաժողովի մասնակիցներն էին Գիտական մշակույթի միջազգային կենտրոնը (Համաշխարհային լաբորատորիան ոչ կառավարական ու ոչ եկամտաբեր մի կազմակերպություն ճանաչված ՄԱԿ-ի կողմից), Հյուսիսատլանտյան դաշինքը (ՆԱՏՕ), «Գալիլեո Գալիլեի» հասարակությունը, Գիտնականների համաշխարհային հասարակությունը եւ միջազգային այլ կազմակերպություններ:

Համաժողովի մասնակիցների թվում էին աշխարհահռչակ գիտնականներ, Նոբելյան մրցանակի դափնեկիրներ: Մասնակիցների շարքում էին ջրածնային ռումբի հայրը Էդուարդ Թելլերը եւ ակադեմիկոս Ավրորինը Ռուսաստանից: Համաժողովի ընթացքում քննարկվեցին ժամանակակից միջուկային տեխնոլոգիան անվտանգ օգտագործելու խնդիրներ, միջուկային սպառազինությունը կրճատելու եւ հսկելու ժամանակակից ձեւերը, ատոմակայանների աղտոտվությունը բարձրացնելու հարցը:

Համաժողովում «Էներգետիկ ճգնաժամը եւ միջուկային էներգետիկայի հեռանկարները Հայաստանում» ընդարձակ զեկուցումով հանդես եկավ Մեծ Բրիտանիայում Հայաստանի դեսպան Արմեն Սարգսյանը: Զեկուցումը դարձավ բուռն քննարկման եւ հարցումների նյութ: Քննարկումների ժամանակ բազմիցս նշվեց VVER 440DB միջուկային կայանների սկզբունքային կայունությունը, քննարկման դրվեցին նաեւ Չեռնոբիլի աղետի բուն պատճառները, որոնցից հիմնականը ոչ թե միջուկային տեխնոլոգիայի անկատարությունն էր, այլ կայանը սպասարկող անձնակազմի անփութությունը: Իր զեկուցման մեջ ՀՀ դեսպանը համաժողովին մանրամասն ներկայացրեց երջափակման եւ դրանից բխող էներգետիկ ճգնաժամի պատճառով առաջացած հսկայական սոցիալական, սոցիալական եւ մարդկային խնդիրներ, մանրամասն ներկայացրեց համաշխարհային ճանաչում ունեցող հայկական գիտության այսօրվա դժվարին եւ ծանր վիճակը, խոսեց միջազգային հանրության եւ կազմակերպությունների կողմից հայկական գիտությանը եւ առանձին հայ գիտնականներին հրաստող օժանդակության անհրաժեշտության մասին:

ՀՀ դեսպանը ՆԱՏՕ-ի ղեկավարության հետ համաձայնեցրեց, որ նրանք ֆինանսավորեն Հայաստանի գիտնականների մասնակցությունը մի շարք միջազգային գիտական ծրագրերին: Միաժամանակ ՆԱՏՕ-ն կֆինանսավորի «Միջուկային էներգետիկայի եւ ֆիզիկայի զարգացման հեռանկարները Հայաստանում» միջազգային համաժողովը, որը ծրագրվում է անցկացնել 1995 թ. սկզբին Լոնդոնում Բրիտանական ակադեմիայի հետ համատեղ:

Դեսպան Արմեն Սարգսյանը Հաշտարարային լաբորատորիայի նախագահ դոկտ. Զիկիկիի հետ պայմանավորվեց, որ Հայաստանը անդամակցի այս կառուցողական միջազգային կազմակերպությանը: Դա հնարավորություն կտա, որ հայ գիտնականները ստանան դրամական հատկացումներ երաշխավորական գիտական կենտրոնների հետ համագործակցելու նպատակով:

Պայմանավորվեցին նաեւ մոտ ապագայում Հայաստանում Հաշտարարային լաբորատորիայի նոր մասնաճյուղ ստեղծելու մասին: Դեսպան Արմեն Սարգսյանը բանակցություններ ունեցավ Երրորդ աշխարհ միջազգային գիտական ֆոնդի նախագահ դոկտ. Սիրիլ Փոնամպերունայի հետ: Քննարկվեց զարգացող երկրներում գիտության զարգացմանը նպաստելու համար հայ գիտնականների մասնակցությունը: Կողմերը համաձայնվեցին մոտ ապագայում բանակցություններ վարել, որ մեծ բանակությամբ հայ դասախոսներ մեկ-երկու տարով դասախոսեն զարգացող երկրներում, որը կֆինանսավորվի Երրորդ աշխարհ ֆոնդի կողմից:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՀՐՋԱՆ ԱՊՀ

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Անդրկովկասում նախկին ԽՍՀՄ ռեսական սահմանը եւ Ռուսաստանի ազգային շահերն այդ գոտում

Կասկած չկա, որ Ռուսաստանը ընդհուպ մոտենալով ռեսական սահմանի խնդիրների լուծմանը, նախ եւ առաջ մեծ ուշադրություն է դարձնում հենց ԱՊՀ արտաքին սահմանին: Դա լավ երեւում է տաջիկ-աֆղանական սահմանի ռազմապահպանության գործում Ռուսաստանի դերի օրինակով: Ռուսաստանը ԱՊՀ արտաքին սահման ունեցող երկրների վրա ներգործելիս օգտագործում է ինչպես իր դիվանագիտական լծակները, այնպես էլ անկասելիորեն ու հաստատակամորեն ռազմապահպանում է իր դիրքերը ԱՊՀ բոլոր այն համաժողովներում, որտեղում քննարկվում է սահմանների հարցը: Այսպես թե այնպես Անդրկովկասում ԽՍՀՄ ռեսական սահմանը վերահսկողության տակ առնելու Ռուսաստանի «անաղմուկ» բաղձանքությունը, թվում է՝ շուտով կավարտվի ադրբեջանա-իրանական եւ ադրբեջանա-թուրքական սահմանային հատվածներում ռուսական զորքեր մտցնելով:

Վրաց-թուրքական սահմանն անցնում է Աջարիայով: Ռուսաստանը դեռեւս հասկանում էր, որ միայն բաղձական համաձայնություններն չեն լուծի խնդիրը, ուստի դեռ 1993 թ. գարնանը, Վրաստանի ղեկավարությանը շրջանցելով, Աջարիայի հետ ստորագրեց լայնընդգրկուն բաղձական- տնտեսական դաշնագիր այդ ինքնավար հանրապետության հետ համագործակցելու մասին: Աջարիան արդեն գրեթե մեկ տարի է, ինչ առկում է Վրաստանի ղեկավարության ազդեցությունից դուրս: Այս դարագան ցայտուն կերպով դրսեւորվեց այն բայլով, որ Աջարիայի ղեկավարությունը հրաժարվեց իր տարածքում վրացական կուղոնը ճանաչել վճռարամիջոց: Այսպես վրաց-աջարա թուրքական սահմանում, Ռուսաստանի ազգային շահերը լավ են դարաստանված: Վրաց-թուրքական սահմանի մնացյալ հատվածում հիմնականում աղքատ են հայեր, եթե նաեւ մի քանի հազարանոց ռուսաբնակ գյուղեր: Հենց այս տարածքներն են շատ հաճախ հիշատակվում որպես մեսխեթցի թուրքերի տեղաբաշխման նախընտրելի գոտի եւ Վրաստանի ղեկավարության դերձախոս լռության, ինչպես նաեւ Էդուարդ Շեւարդնաձեի մարտավարական որոշ քայլերի շնորհիվ այդ հարցը մինչեւ օրս մնում է օդում առկախ, քանզի նման հարցադրումը համաձայնագրի նախագծում չկան եւ Անդրեյ Նիկոլաեւի հետ հանդիպման ժամանակ չեն քննարկվել, անհնար է դրան հավատալ: Համենայնդեպս, հասկանալի է, որ խոսքը ոչ միայն Ադրբեջանի արտաքին սահմանի, այլեւ ըստ երեւույթին, Ադրբեջանի հետ Ռուսաստանի կովկասյան սահմանի մասին է: Բայց նախ Իրանի եւ Թուրքիայի հետ Ադրբեջանի արտաքին սահմանի մասին, որը խոսքի էր դեռ ԽՍՀՄ-ի գոյության օրոք: Ադրբեջանա-իրանական սահմանը վերջերս երկու դեսպանների ղեկավարների հանդիպումներում քննարկման առարկա դարձավ: Այսպես, Հեյդար Ալիեւի [illegible] կատարած այցի ընթացքում համաձայնություն ձեռք բերվեց երկու երկրների սահմանը համաձայնեցնող աշխատանքային խմբի ստեղծման մասին: Դեռ հուլիսի սկզբներին Ադրբեջանի ազգային անվտանգության նախարար Նաֆիման Իմրանովը նշեց, որ անկախության նվաճումից հետո Ադրբեջանը դեմ է կրկին քննության առնել իր դեռական սահմանների հարցը: Ադրբեջանի եւ Իրանի ավելի քան 900 կիլոմետրանոց սահմանն անչափ կարեւոր հարց է: Այստեղ այս հատվածում, Ռուսաստանն ունի «ազդեցության» կարեւոր կետեր եւ, իհարկե, ի վիճակի է դրանք օգտագործել հարմար դահին, երբ Ադրբեջանը ընդդիմանա: Խոսքը հոչակված, բայց չճանաչված «Մուղանի Թալիշական Հանրապետության» մասին է (1993 թ. օգոստոս): Ճիշտ է, այդ հանրապետությունը գոյատեւեց ընդամենը տար օր, բայց այդ ժամանակամիջոցում հասցրեց դառնալ լարվածության հեռանկարային օջախ: Այդ հակամարտության «դիրիժորական փայտիկը» գտնվում է Մոսկվայում: Ահա թե ինչու Ադրբեջանում Ռուսաստանի դեսպանը վերջերս այցելեց Լենկորան եւ սահմանամերձ շրջաններ, որտեղի ծանոթանաս իրավիճակին: Ադրբեջանա-իրանական սահմանի մեկ ուրիշ հատված ըստ էության գտնվում է դարաբաղյան ուժերի վերահսկողության տակ: Մնում է միայն մեկ դաստիան Նախիջեւանինը:

Այստեղ իրավիճակը վաղուց վերահսկվում է Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի դիվանագիտական բայլերով: Նախիջեւանում հաստատված Ադրբեջանի նախկին նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյն այժմ կարող է օգտագործվել որպես գերտերություններ Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ-ի բարդ խաղի հիմնական միջոց: Այդ նպատակով վերջերս քարոզվում է այն գաղափարը, թե Աբուլֆազ Էլչիբեյի մերձավորագույն զինակիցները գնում են վանատում բարդ անցանկանելի: Հավանաբար հասարակ է, նախկին նախագահին վարկաբեկել իր հայրենիքում, ինչպես նաեւ Թուրքիայի իշխանությունների աչքին, որոնց հետ նա ավանդաբար միշտ լավ հարաբերություններ է ունեցել: Կասկած չկա, որ Ռուսաստանին կհաջողվի դա անել: Դրա նպատակն է նախկին ԽՍՀՄ սահմանի անդրկովկասյան հատվածում փակել այդ ճեղքը: Ռուսաստանն այդ աշխատանքը վաղուց է սկսել եւ կայուն կերպով: Իսկ տաջիկ-աֆղանական սահմանի վիճակը ցույց են տալիս, որ Ռուսաստանը կարող է Իրանի եւ Թուրքիայի հետ Ադրբեջանի սահմանում դիմել նաեւ իր «ակնհայտ» ներկայության սկզբունքին:

Սահմանի այդ հատվածն ունի նաեւ շատ կարեւոր տնտեսական նշանակություն, եւ Ռուսաստանն այս առումով չի ուզում ոչինչ կորցնել: Նախկին ԽՍՀՄ անդրկովկասյան սահմանի փակմամբ Ռուսաստանն ըստ էության կվերականգնի իր վերահսկողությունն ամբողջ շրջանում եւ կդարձեցնի իր ազգային ու աշխարհաքաղաքական շահերը ռեսական սահմանի գոտում:

ՌՈՄԱՆ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ

Պատմագիտության թեկնածու

ՀԱՄԱՌՈՏ

Բոսնիա. Կոզիրեւը խնդադատում է միջազգային դիտորդներին

ՍՈՍՈՎԱ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Անդրեյ Կոզիրեւը խիստ ճնշադատության է ենթարկել Բոսնիայի գծով միջազգային կոնտակտային խմբին՝ Սերբիայի որոշումների դեմ համաղատասխան գործողություններ կատարելու անկարողության եւ Բոսնիայի սերբերի հետ կապերը չխզելու համար: Նա մեղադրել է հիշյալ խմբին ճկունության բացակայության եւ բյուրոկրատական ինքնության համար: BBC-ի թղթակիցը եզրակացնում է, որ Կոզիրեւի հայտարարությունը փաստում է, որ կոնտակտային խմբում տարաձայնություններ կան Բոսնիայի սերբերի կողմից միջազգային ծրագրի մերժումից հետո հետագա գործողությունների ծավալման հարցում:

Գերմանիան ու Լիտվան խորացնում են ռազմական համագործակցությունը

ՎԻԼՆՅՈՍ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: «Գերմանական ալիք»-ի հաղորդման համաձայն Գերմանիան ու Լիտվան դատարաս են խորացնել ռազմական համագործակցությունը: Այդ մասին համաձայնագիրն այսօր Բոննում կստորագրեն երկու երկրների դաշտպանության նախարարները:

Դադարեցվում են բոլոր արտոնությունները

ՍՈՍՈՎԱ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՏԱՍՍ: Բորիս Ելցինը ստորագրել է «Ակցիզների ենթակա ապրանքների համար դաշնային բյուջե մախսային մուծումներ կատարելու մասին» հրամանագիրը: 1994 թ սեպտեմբերի 1-ից դադարեցվում են նախկինում տրամադրված բոլոր արտոնությունները՝ կապված դաշնային բյուջե ակցիզների ենթակա ապրանքների ներմուծման համար մուծումներ կատարելու հետ:

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Կհեռանա՞ արդյոք Գալիեւը

ԲԱՔՈՒ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Վերջին օրերին Բաքվում լուրեր են դասվում, որ Ադրբեջանի խորհրդարանի նախագահ Ռասուլ Գալիեւը դատարտվում է հրաժարական տալ: Խոսք կա այն մասին, որ նա խնդրել է նախագահին իրեն ճանաչել Ադրբեջանի մշտական ներկայացուցիչ ՄԱԿ-ում: Ադրբեջանի դեսխորհրդականն Գաբիլ Հուսեյնլին անհիմն է համարել այդ լուրերը: Նրա կարծիքով, այդ լուրերը հեղինակել են նրանք, ովքեր ցանկանում են ճեղք առաջացնել նախագահի եւ խորհրդարանի միջեւ: Նա հավաստիացրել է, որ Գալիեւը ցանկություն չունի հրաժարական տալու կամ հանրաքեստությունից դուրս աշխատելու:

«Անա վաքաքը» լրեց դաշինքը

ԲԱՔՈՒ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Օրերս «Անա վաքաք» կուսակցության անունից հայտարարություն է ստացվել այն մասին, որ այս կուսակցությունը դուրս է գալիս ցենտրիստական կուսակցությունների Համադրիչ խորհրդի կազմից: Հայտարարության մեջ նշվում է, որ կուսակցությունը միշտ կողմնակից է եղել քաղաքական կուսակցությունների համերաշխությանն ու հասատեղ գործունեությանն ի նպաստ հանրապետության անկախության եւ տարածքային ամբողջականության պահպանման, սակայն խորհրդի կազմում եկել են այն եզրակացության, որ որոշ քաղաքական ուժեր, մասնավորապես Ադրբեջանի սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցությունը, ցանում են ցենտրիստական ուժերի համադրիչ խորհուրդը վերածել քաղաքական գործիքի, որի պատճառով էլ «Անա վաքանը» սխալված է դուրս գալ դրա կազմից: Նույն խորհրդի անդամ Ազգային ժողովողավարական կուսակցության նախագահ, դեսխորհրդական Հուսեյնլին նշել է, որ «Անա վաքանի» նախագահ Ֆազիլ Ադամլին ոչ մեկի հետ չի քննարկել իր այդ քայլը, որը բացասական վճռասում է «Անա վաքանին» եւ չի կարող նվաստացնել համադրիչ խորհրդի դերը:

ՈՐՈՍ

Լուծվում են Լատվիայից զորքերի դուրսբերման վիճելի հարցերը

ՌԻԳԱ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՌԻԱ-ՄՆԱՐՔ: Կայացավ ռուս-լատվիական խառը հանձնաժողովի առաջին համատեղ նիստը, որը վերահսկում է Լատվիայից ռուսական բանակի դուրսբերումը: Նիստում քննարկվեցին մասնավորապես դարտերի մարման, ինչպես նաեւ զորացրված ռուս զինվորականների մեկնելու հետ կապված հարցեր: Ռուսական բանակի ներկայացուցիչները նիստում հայտարարեցին, որ դարտերը կմարվեն մոտ օրերս: Միեւնույն ժամանակ նրանք մերժեցին հողի օգտագործման դիմաց վճարելու լատվիական կողմի դահանջները, քանի որ ռուս-լատվիական համաղատասխան համաձայնագրերով նման վճարումներ չեն նախատեսված:

Հյուսիսարեւմտյան զորախմբի հրամանատարի տեղակալ գեներալ-լեյտենանտ Ֆյոդոր Մելնիկովը հավատաց, որ Լատվիայի տարածքում ռուսական բանակից 1115 զինծառայող է զորացրվել 1992 թ. հունվարի 28-ից, այսինքն Լատվիայում խորհրդային զինված ուժերի Ռուսաստանի իրավադատությանն անցնելու օրվանից հետո: Նրանց ցանկերը ներկայացվել են Լատվիայի իշխանություններին մինչեւ ս. թ. դեկտեմբերի 31-ը Լատվիայում մնալու թույլտվության խնդրանքով, քանի որ այժմ Ռուսաստանում նրանց համար կացարան չկա: Լատվիան չի օժանդակում բնակարանային շինարարությանը, ինչպես դա նախատեսված է երկկողմ համաձայնագրերով:

Ոխակալ տունը կրծեց իր տիրոջ կոկորդը

ՕՄՍԿ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՐ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Անասարուռ դեռք տեղի ունեցավ Օմսկի Տուդոլեի փոդոցի 7 բնակարաններից մեկում: Ինչպես հայտնեցին տեղի ներքին գործերի վարչության մամլո ծառայությունում, տանտիրոջ որդու համար որդես նվեր գնված բդլտերիերը մահացու կրծել է բնտանիքի քնած դեկավարի կոկորդը: Հարեւանների խոսքերով, տանտերը շատ դուրս էր բերել զբոսանքի եւ դաստել կասվի վրա հարձակվելու համար: Տուն վերադառնալով նա դաստել էր բազմոցին: Աշխատանքից վերադարձած կինը ամուսնուն գտել էր կրծոտված կոկորդով եւ բզկտված դեմքով: «Ճաշ» ավարտած մարդասպան տունը խաղաղ քնած էր բազմոցի մոտ: Միլիցիայի կարգախումբը շատ տարավ ամայի վայր եւ փամփուշտների մի ամբողջ դահեստակ օգտագործեց նրան գնդակահարելու համար:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՐՈՊԻԿՈՍ

Մինչև դանակը ոսկորին չհասնի

Երբ երեք օր շարունակ եղանակ չի լինում, զգում ես վիճակի անելանելիությունը, դատապարտվածությունը։ Ու երբ, այնուամենայնիվ, լսում ես ուղղաթիռի աղմուկը, առա՛ջ ակամա մտածում ես, թե օդաչուները ասվածներ են։

Կանցնեն տարիներ, տասնամյակներ, գուցեեւ հարյուրամյակներ, բայց հայերը երբեմ չեն մոռանա ամբողջ շրջափակման ընթացքում մեր օդաչուների գործած սխրանքի մասին։ Նրանցից շատերին ես ճանաչում էի դեռ մինչեւ Ղարաբաղյան շարժումը, յոթանասունական թվականներից։ Մեղմ կլիներ հոգուս, եթե մեկ անուն հիշատակեմ։ Վախենում եմ որեւէ մեկին մոռանալ։ Իսկ դա անպարկեշտություն կլինի։ Ոչ նրան կարելի է հիշատակել, ում հետ կարկի տակ ընկել ենք սարերի վրա, ոչ նրան, ում հետ օր ենք բարձրացել դեկտեմբերյան սառնամանիքներին Սոչիից տեղափոխելու վիրավորներին։ Օդային մեծագործների ՄԻ-8-ի եւ ՅԱԿ-40-ի օդաչուների սխրանքը, բոլոր ներեն ինձ բարձրագոչ խոսքերս հանար, իր արժանի տեղը կգտնի մեր ժողովրդի պատմության մեջ։ Հավատացեք, ոչ մի գրագետ, ոչ մի նոտարական գրասենյակ չի կարող հաստատել, թե ինչպես ինքնաթիռները վերցրեցին Ստեփանակերտի հանդուգն հրամանատարի տեղակալ գեներալ Սամարինին, որն ասաց, եթե մինչեւ ժամը տասը ազատ չարձակեն պատանդներին, ապա ադեն իսկապես անխտրաբար կլինի։ Զանգահարեցի Սան Վանակերտ, արտակարգ իրադրության շրջանային շտաբի պետ գնդապետ Պողոսովին, որն ասաց, եթե այսպես շարունակվի, ուժ կգործադրեն։ Խոսեցի Սերժ Սարգսյանի հետ, որին իրականում ենթարկվում էին ինքնապաշտպանության ուժերը եւ որի հետ բանակցություններ սկսեցին գերի վերցված պարեռ գնդապետ Ժուկովը եւ պարետության մյուս ազատները։ Սերժն ասաց, թե գործողությունն այնպես է կազմակերպված, որ որովհետեւ պարզապես բացառվում է։ Երբ փորձեմ, ապա իրենք պատասխան կտան հետեւանքների համար։

Առավոտյան իմացա, որ խոհեմությունը հաղթել է։ Ամեն ինչ լավ վերջացավ։ Ոչ մի զոհ։ Ոչ մի կաթիլ արյուն չթափվեց։ Ստեփանակերտի ռազմական գնդի շուրջ բարձրացված աղմուկը խեղդվեց այն դղրդյունի մեջ, որը տարածվեց նախկին ողջ կայսրությունով մեկ այդ նույն կայսրության անկումը սկսվելու կապակցությամբ։ Մասնացույց էին անում գրանաֆիկայի միավորների քանակը, առանց ծղոտն հանելու, որ այդ ամբողջ տեխնիկան ծռմռված թիթեղի է նման եւ որ պատերված Ղարաբաղում մի գրամ անգամ վառելանյութ չկար։

Ներքին գործերի վերջին մարտկի հեռանալուն զուգընթաց սասկացան Ստեփանակերտի առանց այդ էլ անընդմեջ գնդակոծությունները։ Լուրեր էին հասել մեզ, թե Շուշիում 28-ին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Դեռագույն խորհրդի առաջին ընտրությունների օրը։

Ոչ մի մարգարե, ոչ մի ոգեգամախս, ոչ մի Նոստրադամուս չէին կարող դեռեւս մեկ տարի առաջ գուշակել, թե ինչ կլինի երեմնի հզոր տերությունը տասներկու ամիս հետո։ Իհարկե, դուրչը ոչ միայն իր գործն արեց, ոչ միայն հասավ հակառակ արդյունքի, այլեւ դարձավ կայսրության անկման ընթացքի կատալիզատոր։ անկում, որն անհամեմատ ավելի ուժգեմ է տեղի ունենում։ Եւ այնուամենայնիվ, տեղի ունեցավ հակառակը հիմա։ Եւ ոչ միայն դուրչի շնորհիվ, այլ, ավելի շատ, հակառակ նրա։ Եւ գուցե թե, խորհրդանշական է, որ հենց այդ օրն էլ կայսրության անկման օրը, տեղի ունեցավ Ղարաբաղի խորհրդային առաջին ինքնուրույն ընտրությունները։ Եւ այստեղ կրկին անգամ կցանկանայի խոսել հենց դարաբաղցիների մասին, որոնք... ընտրողներ։

Այդ օրը միայն Ստեփանակերտում գոհվել էր հինգ մարդ։ Սղաղնվածներ կային Շահումյանի շրջանում, Հադրութի, Մարտունու, Մարդակերտի, Ասկերանի եւ Շուշիի շրջաններում։ Այսինքն, առանց բացառության, բոլոր վեց շրջաններում։ Այդպես էին արձագանքում ազերիները մեր դիմադրության տենչին։ Ընտրական մի քանի տեղամասերում իրականում անհնար էր եղել ընտրություններ անցկացնել։ Եւ այնուամենայնիվ, ընտրողների մեծ մասը մասնակցել էր քվեարկությանը։ Ընտրությունները կայացան։ Խորհրդարանը ծնվեց։ Մնում էր կայացնել առաջին նստաշրջանը եւ օրինականացնել օրինաստեղծ մարմնի ծնունդը։ Բայց դա արդեն Նոր տարուց հետո։ Նոր 1992 թվականից հետո։ Ի՞նչ կբերի այն Աստված։

1991 թվականի դեկտեմբերի 31, ժամը 24 կամ 1992 թվականի հունվարի մեկ, 00 ժամ։ Ադրբեջանական հինգ կրակակետերից միաժամանակ, ասես սելեկտորային հրամանով, կրակ բացվեց Ստեփանակերտի վրա։ Առավոտյան պարզվեց, որ Ղարաբաղը գնդակոծել են ամբողջ գիշերվա ընթացքում։ Ռադիոմայնորսիչներ, գուցե ավելի ճիշտ կլինի ասել, ռադիաձայնորսիչներ, հնարավորություն տվին մեզ իմանալու, թե Շուշիում, գրասենյակներում ինչ արտահայտություններով էին ուղեկցում մեզ վրա ուղարկվող արկերը, որ մահ էին սփռում ամանորյա այդ գիշերը։ Նոր տարվա առաջին ռմբակոծումներին զոհվեցին առաջին զոհերը։ Դժվար չէր գուշակելը, թե որքան կլինեն զոհվածների թիվը, եթե մինչ Նոր տարին մենք հասցրած չլինենք բնակիչներին տեղափոխել նկուղներ։

Զգում էի, որ մեր ժողովրդի ոգեղորության նոր փուլ է սկսվում։ Բոլորն եւ առանձին ամեն մեկի ոգեղորությունն։ Իմ, քո, նրա ոգեղորության։ Իմ մոր, քո մոր։ Բոլոր մայրերի։ Ոչ թե յաթաղանային, ոչ թե հրացանային, այլ հրթռային դարաշրջան է։ Նկուղային կյանք։ Լույս չկա։ Սոսկալի ցուրտ է։ Ոչ մի գրամ ալյուր չկա։ Հացի գործարանը չի աշխատում։ Լիովին կտրված է կարգ արտաքին աշխարհի հետ, այդ թվում նաեւ հեռախոսային։ Լրագրեր եւ հեռուստատեսություն չկա։ Կա 180 հազար մարդ։ Կանայք եւ երեխաներ, նորածիններ եւ հարյուրամյա ծերեր։ Մեռնողներ եւ հիվանդներ։ Ուռային ցավ եւ ատամնացավ։ Ինչպիսի՞ դարաշրջան։ սրտի ցավի դեղորմ, դարձվում է, դեռ կարելի է ինչ-որ տեղ վազելով գտնել, կամ, ծայրահեղ դեպքում, դարակել ու չշարժվել։ Իսկ ի՞նչ անել ատամնացավի դեղորմ։ Երբ էլեկտրականություն չկա, ուրեմն չկա նաեւ բոր մեքենա։ Հանաշխարհային հանրությունը կմտածի՞ արդյոք, նրանք, ովքեր փորձում են անկեղծորեն օգնել Ղարաբաղյան հարցին, որ շրջափակումը ոչ միայն դարաշրջանի տարերքից մեկն է, այլեւ բոր մեքենայի բացակայությունը, որն այլ երկրներում «թզզում է» նույնիսկ դարաշրջանի ժամանակ։

Դժոխք է։ Իսկական դժոխք։ Եւ այնուամենայնիվ, երեւի ինչ որ տեղ այսօր դարաբաղցու կյանքը տարբերվում է դժոխքից, որտեղ դատում են, կա նաեւ խոնջաղ։ Ղարաբաղում խոնջաղ չկա։ Ղարաբաղցին ավելի շատ ահգանով կհանի իր ատամը, քան խոնջաղի կմատնվի։ Բայց ինչ-ո՞ւ կդիմանա։ Հակավոր է ստեղծված իրադրության մեջ դահեստային ուժեր գտնել դիմանալու համար։ Հիշում եմ, այդպիսի դահ եղավ դուրչի ժամանակ։

Գուցե սրատենդվեցի դուրչի դարաշրջանից հետո, բայց ինքս ինձնից չեմ կարող թաքցնել այն փաստը, որ օգաստոսի տասնինների եւ քանի տագնապալից ժամերին ես երբ գտա իրադրությունից, տեսա բուեղի ծայրում լույսը։ Գիտեի, որ մենք ոչ միայն «գեկաչեղիզմը» կհաղթահարենք, այլեւ ընդհանրապես դուրս կգանք այս վիճակից։ Դուրս կգանք, որովհետեւ մեր ժողովուրդը դժվարությունները հաղթահարելու յուրօրինակ ոսկյա բանալի ունի, որի օգնությամբ մենք միշտ բացել ենք գալիքի դարպասները։ Դա առաջին հերթին երեքին կազմակերպվածությունն է, որն իր մեջ է առնում նոր կայսրաս եւ միաժամանակ շրջապատեն սեփականը տրամադրում որքանին։ Պատմական որոշակի ժամանակաշրջանում, մասնասվելով, մենք օբյեկտիվ, ավա՛ղ, նաեւ սուբյեկտիվ դարաշրջաններով հայտնվեցինք քարավանային ճանապարհների խաչմերուկում, գոյատեւելու համար մեզ այլեւս ոչինչ չէր մնում անել, քան մնալ ինքներս, ներառնել այն ամենը, ինչ բարդություն մատուցեց, այն ամենը, ինչ հետագայում գովերգում էր Սախարովը, որպես համամարդկային արժեքներ։ Այդուհանդերձ միշտ հիշելով, ով ես դու, որտեղից ես գալիս, որտեղ են քո արմատները։

Շարունակելի

էջեր դարաբաղյան իրադարձությունների եւ խոհերի գրքից

Հարազատ հողի վերքերն անցնում են իմ սրտի միջով

ՁՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

ցուրտաբար փրկված կյանքեր։ Երբեմն փրկված սեփական կյանքի գնով։ Կենդանի բել, որ կրակի օղակի մեջ առնվազն ոգեւորող խոսվարար կդգին կաղում է մայր ցամքի հետ, որի անունն է Հայաստանի Հանրապետություն, միակ հույսը այս լույս աշխարհում, որն իմն օգնության կարիք ունի։ Իմն է շրջափակման մեջ, իմն է օդակված չարաղեհ ատոցաժայռերով։ Եւ այնուամենայնիվ, կարելով խենից, ժողովուրդը վառելիք էր ուղարկում Ղարաբաղ, որի կարիքն նա շատ ուներ, հաց, որի համար երկար հերթեր էին կանգնում Հայաստանում։ Եւ փոքրաքար բեռը տեղ էին հասցնում օդաչուներ, որոնց ուղղաթիռները վիրավոր էին ոգեւորվում մեջ մնացած ֆիդայիների նման։

Եւ գուցե խորհրդանշական է, որ արեւոտ եղանակը զգուշացվում է օդաչուների կողմից հետ։ Աշխարհ մասնագիտության հաջողություն առանց, որոնց Ղարաբաղը դարատական է իր դարարով, իր կյանքի համար։

Թեեւ Ղարաբաղ հրաշքի հասկանում է, որ ուղղաթիռներ փրկություն չեն։ Սենեակ է առանց օդանավակայանի, անհնար է առանց միջանցքի, որը Ղարաբաղը կմիացնի Հայաստանին։ Մնում է դրսում հանգել աշխարհին։ Եւ հանգել ժողովրդի կամքով եւ բուն դարարի միջոցով։

Վիրապը հետ է քաշվում դոշը գալարելով

ԽՍՀՄ-ի վերջին օրն իրականում դարձավ ԽՍՀՄ-ՆԳՆ ներքին զորքերի Ղարաբաղում գտնվելու վերջին օրը։ Հրաման ստացվեց զորքերը դուրս բերել։ Դա նշանակում էր դեմ է դուրս բերվի Ստեփանակերտում տեղակայված ռազմական գունդը զրահամեքենաներով, հետեւակի մարտական մեքենաներով, ավտոմատներով, ռազմամթերքով։ Տարօրինակ է չէ՞։ Երեք տարուց ավելի բոլոր այդ հրանոթներից ու զենքերից կրակել են հայկական գյուղերի վրա։ Սպանել են հայերին։ Միայն նրանց օգնությամբ ու բանակի համագործակցությամբ են տեղահանել քանչորս հայկական գյուղեր, մոգազար Սաֆոնովի հրամանով են շարժվելիս Ղարաբաղ։ Ներքին զորքերի վերջին մարտկի հեռանալուն զուգընթաց սասկացան Ստեփանակերտի առանց այդ էլ անընդմեջ գնդակոծությունները։ Լուրեր էին հասել մեզ, թե Շուշիում

Մինչեւ դարը՝ 21, 25, 28 մայիս, 1, 4, 8, 11, 15, 29 հունիս, 2, 7, 13, 16, 20, 23, 27, 30 հուլիս, 4, 6, 10, 17, 20, 25 օգոստոս

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

Պոլիկլինիկա. դժվարին օրեր

Երեւան քաղաքի թիվ 11 պոլիկլինիկան կան սպասարկում է 80 հազար մեծահասակների։ Սպասարկման գոտու մեջ են մտնում «Երազ», Լուսաբեր նիկական, Ֆրեզերային հաստոցների փորձարարական գործարանների, «Երարդշին» տրեստի, Հումանիտար ֆոնդի, Մաթեմատիկական հավքիչ մեքենաների տեխնիկումի աշխատողներն ու ուսանողները, երկու տասնյակ միջնակարգ դպրոցների չափահասները։

Ավելի քան 140 բժիշկները, 200 բուժքույրերը, օժանդակ աշխատակիցները իրոք միասնական մտահոգությամբ ջանում են վճռել Արաբկիրի շրջանի բնակչության բուժսպասարկման դժվարին խնդիրը։

Անցյալ տարին ծանր ֆինանսության շրջան էր նաեւ այս կոլեկտիվի համար, դեռեւս 88-ի երկրաշարժից վթարային դարձած շենքը ամրացվեց գործադիր կոմիտեի հատկացրած 600 հազար ռուբլու միջոցով։ Հնարավոր եղավ ձեռք բերել էլեկտրական սալիկներ, ապակի, տնտեսական ապրանքներ, նեղարկիչներ։ Ցիտ է, տարբեր եղանակներով ձեռք բերված գումարից ոչ մի դրամ չավելացավ բուժաշխատողների ծայրահեղ համեստ աշխատավարձին (600-700 դրամ), սակայն որոշեցին բարելավելու համար։ Էլեկտրականությունը անհրաժեշտ է օդի պես։ Հակառակ դրան, վրա էին հասնում հովհարային եւ վթարային անջատումները, առանց գրաֆիկի, առանց հաշվի առնելու պոլիկլինիկայի առաձնահատկությունները։

Տեղամասային թերապեւտներ Սիլվա Շիրինյանը, Նադյա Յաղուբյանը, Սուսաննա Շորանյանը, Սյուզի Մարգարյանը, վիրաբույժ Վլադիսլավ Գրաբսկին, Մարիա Աբրահամովան, Լիլի Իսրայելյանը, Ավետա Քերոբյանը, Անուշ Մովսիսյանը ուրախացնում են իրենց աշխատանքով։

Սյուզի Մարգարյանը այդ օրը ավարտել էր բնակիչների ընդունելությունը եւ դուրս եկել տնային կանչերով։

Լավագույն նյարդային բժիշկներից է, ասում է գլխավոր բժիշկ Արամ Ավետիսյանը։ Անցած 3 տասնամյակների ընթացքում նա սպասարկել է 250 հազար հիվանդի։ Իսկ այդ հանդիպումներն ու այցերը, որպես կանոն, ավարտվել են շնորհակալությամբ, նրա բժշկական գիտելիքների ու արտացայության գնահատմամբ»։

Նադյա Յաղուբյանը թերապեւտ բժշկուհի է։ 25 տարի աշխատում է նույն տեղամասում, ճանաչելով յուրաքանչյուր ընտանիքի մեծից փոքրին։

«Նոյեմբերից, ասում է փորձառու բժշկուհին, վեց ամիս հուսանք չենք ունեցել։ Առաջին էլեկտրասնուցում է պետք բուժական հիմնարկներին։ Սանիտարները ծանր են նստում հիվանդներին, իսկ մենք կարող ենք օգնել։ Մինչեւ ամենաարբեր եղանակներով անգգուշորեն խաղաքին առողջապահական այս ֆենությունը բռնած օգափի հեղինակության հետ եւ կանգնեցրին դժվարին կացության առջեւ։ Անհրաժեշտ դեղամիջոցներ չկան, գոնե այս բնագավառը պետք է մնար պետության հոգածության տակ։ Շատ են տուժում կենսաթոքակալները, դեղատներում գեղչով դեղամիջոցներ չեն առահովվում։ Դեղատները շատ հիշ են ընդառաջում, հիմա կանում մերժում են, նույնիսկ պատերազմի մասնակիցներին։ Առաջին դեպքերում էլ օրական մի քանի անգամ ընդունվող դեղը տրվում է 6-10 հատ։ Միայնակ թոշակառուները պետք է ձի դեղամիջոցներ ստանան։ Կարմիր խաչից 80 ամյա կնոջը պատասխանել էին, թե պոլիկլինիկայից պիտի ստանալ։ Ծանր վիճակում են չաբխաղողները եւ թոշակառուները, նրանց սննդի եւ բուժման խնդիրը մնում է անլուծելի։ Ի հայտ են եկել թոքային հիվանդությունների եւ պոլիոմիելիտի մահացող դեպքեր... Տուբերկուլյոզը դեռեւս մոռացված հիվանդություն չէ։ Մանավանդ սննդի եւ դեղամիջոցների այժմյան պայմաններում»։

Բժշկուհու կարծիքով, գոնե սրտային պրեպարատները պիտի բաշխվեին պոլիկլինիկաների միջոցով։ Մարդկանց նկատմամբ անհատական մոտեցումը մղվել է հեռին ալան։ Պատկառելի տարիքի մի կին օգնությունից չի օգտվում միայն այն պատճառով, որ թոռնիկը իր մոտ է գրանցված։

ՅՈՒՐԻ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱՀԿ

Միջազգային

Ամերիկյան հասարակությունը, որի քաղաքացիներն այսօր սարսռազինված են լավ բանակի նման 1970 թվականից ԱՄՆ-ում մասնավոր անձանց ղեկավարող հրազենային միջոցների թիվը ավելի քան կրկնապատկվել է եւ հասել 216 միլիոն միավորի), բաժանվել է երկու մասի: Երկու ճամբարներն էլ գտել են ինչպես իրենց դիրքորոշումը ղեկավարող, այնպես էլ հակառակորդների փաստարկները մերժող համոզիչ աղացույցներ: Դրանք առնված են կյանքից. ինչպես հետեւյալ երկու միջադեպերը:

Առաջին միջադեպ: Ջորջիայի նահանգի Կոնիերս քաղաքում բնակվող Սոնի Բառնսի ամուսինը ծառայության բերումով հաճախ տանը չի լինում: Մի անգամ Սոնին իմքնապաշտպանության համար ձեռք բերեց 357 տրամաչափի «Մագնում» եղել: Նա իմքն էլ ունեցել է միայն խաղալիք ատրճանակներ: Մինչդեռ Քելերմաններն սիրում էին երկարափող լավ հրացաններ, իսկ Արթուրին մանկուց սովորեցրնում էին կատարելապես տիրապետել դրանց:

Նրանք տարբեր ձեւերով հանգցին նաեւ «զենքն ու հասարակությունը» խնդրի ուսումնասիրությամբ՝ զբաղվելու գաղափարին: Քելեր 70-ական թթ. դրանով սկսեց զբաղվել այն ղեկավարով, որ «այդ ուղղությամբ ոչ ոք չէր զբաղվել եւ կարելի էր հայտնի դառնալ»: Քելերմանին դրան դրդեցին «շատ օգնության» բժշկի իր փորձը եւ տասը տարի առաջ բլուզների կատարող Մարվին Գեյի զոհվելը, որին սպանել էր հայրը:

Գարի Քելեր եւ իր համախոհները ղեկավարեցին, որ հրազենն իմքնաղաշտպանության նպատակով կիրառեք գործից հրաժարվում էին, հենց որ կասկած էր ծագում, թե օբյեկտը զինված է: Հինգ կալանավորից երեքը հայտարարել է, թե կողոպտելիս զինված զոհի հետ հանդիպումն իրենց ավելի է անհանգստացնում, քան ոստիկանի հետ բախվելը:

Ընդհակառակը, դոկտոր Քելերմանի ջանքերով դարձվել է, որ օրինակ, Սիեթլում 1986-1992 թթ. հրազենից զոհված մարդկանց կեսը կյանքից զրկվել է այն տներում, որտեղ զենք կա: Իմքնապաշտպանության նպատակով հրազենի կիրառման յուրաքանչյուր դեպքին ընկնում է 37 իմքնասպանություն: «Միանգամայն հիմնավոր է այն հարցը, թե զենքն արդյոք աղահովո՞ւմ է ընտանիքի ապահովությունը, թե ընդհակառակը, վտանգ է ստեղծում», հարց է տալիս Քելերմանը:

Սիեթլի եւ Կանադայի Վանկուվեր քաղաքի իրավիճակները համեմատելիս դրանցում հանցագործությունների մակարդակը միանման է, բայց Վանկուվերում անձնական զենք կրելու օրենքները բավական խիստ են: դարձվում է, որ իմքնապաշտպանությունների գծով Սիեթլը շատ առաջ է անցել Վանկուվերից: Այլ հետազոտությունների արդյունքներ ես հաստատեցին Քելերմանի այն հետեւությունը, որ զենքի առկայությունը մարդկանց հրահրում է ճակատագրական քայլ կատարել եւ հաճախ ընտանեկան սովորական վեճը վերածում փոխհրաձգության:

Արդ, ո՞ւմ փաստարկները համարեք ճշմարտացի: Կյանքի ու կայքի ղեկավարության հարցում հույս դնեք ղեկության զգոնության վրա՞, թե զբաղվեք առավել ակտիվ իմքնապաշտպանությամբ: Ավաղ, գիտնականների եւ կյանքի տվյալները բայլ չեն տալիս ասել, թե որ լուծումն է միակ ճշմարիտը: Նույնիսկ գիտությունների ազգային ակադեմիայի անդամները, մանրակրկիտ ուսումնասիրելով երկու գիտնականների աշխատանքները, ի վերջո արտահայտվեցին լրացուցիչ հետազոտությունների անցկացման օգտին:

«Իզվեստիա», 27 օգոստոս, 1994 թ.

ՕՐՎԱ ԹԵՄԱ

Ատրճանակն անվտանգության երաշխի՞ք է, թե դրա պատրանքը

Ամերիկացի օրինավոր քաղաքացուն պե՞տք է արդյոք հրազեն: Մանավանդ հանցագործություններից կազմալուծված հասարակության մեջ այս հարցը ոչ մեկին անտարբեր չի թողնում: Մարդկանց վախեցնում են անկանխատեսելիությունը, խոցելիությունը եւ անվտանգությունն ապահովելու իրավապահ մարմինների ակնհայտ անկարողությունը: Անձնական զենքը թվում է ղեկավարության վերջին առավելը: Բայց տանը հայտնվելուն պես այն լուրջ սպառնալիք է ստեղծում տիրոջ եւ նրա մերձավորների կյանքի եւ առողջության համար: Ավելին, ինչպես պնդում են հրազեն ունենալու իրավունքի հակառակորդները, այն միայն ստեղծում է անվտանգության պատրանք, գրում է ամերիկյան «ՅՈՒՍ նյուզ ընդ ռորլդ ռիփորթ» շաբաթաթերթը:

ատրճանակ: Իսկ անցյալ տարվա սկզբներին նրա երկամյա որդին հայտնաբերեց այդ վտանգավոր «խաղալիքը» եւ ղեկահաբար կրակեց իր կրտսեր եղբոր թիկունքին: Բարեբախտաբար, մանկիկը ողջ մնաց: Բայց Սոնին ներկայումս կրակահանդես դեմ է տանը զենք ունենալուն: «Ավելի լավ է նյուզակներն ինձ թղկեն», ասում է նա:

Երկրորդ միջադեպ: 1991 թ. հոկտեմբերի 16-ին Մյուզաննա Գրեյշան իր ծնողների հետ ճաշում էր Տեխասի նահանգի Ֆիլին քաղաքի սրճարանում, երբ մի մոլեգնած աժդահա բենզասարով մեքենա սրճարան եւ սկսեց կրակել հաճախորդների վրա: Մյուզաննան իմքնաբերաբար ձեռքը տարավ դեպի սակին, որտեղ սովորաբար ատրճանակ էր լինում, բայց ամուսինով հիշեց, որ նախօրեին որոշել էր այն այլեւս հետը չվերցնել: Զոհվեց 23 մարդ, այդ թվում Մյուզաննայի ծնողները: «Երբ ատրճանակը մոտ լիներ, ես կդաշտանեի նրանց», համոզված է նա:

Գիտական աշխատանքում երկու ճամբարներն անձնավորվել են հանձինս զենք կրելու խնդրի երկու առաջատար հետազոտողների դոկտոր Գարի Քելեր եւ դոկտոր Արթուր Քելերմանի:

Քելերի ընտանիքում երբեք զենք չի եղել: Նա իմքն էլ ունեցել է միայն խաղալիք ատրճանակներ: Մինչդեռ Քելերմաններն սիրում էին երկարափող լավ հրացաններ, իսկ Արթուրին մանկուց սովորեցրնում էին կատարելապես տիրապետել դրանց:

Նրանք տարբեր ձեւերով հանգցին նաեւ «զենքն ու հասարակությունը» խնդրի ուսումնասիրությամբ՝ զբաղվելու գաղափարին: Քելեր 70-ական թթ. դրանով սկսեց զբաղվել այն ղեկահաբով, որ «այդ ուղղությամբ ոչ ոք չէր զբաղվել եւ կարելի էր հայտնի դառնալ»: Քելերմանին դրան դրդեցին «շատ օգնության» բժշկի իր փորձը եւ տասը տարի առաջ բլուզների կատարող Մարվին Գեյի զոհվելը, որին սպանել էր հայրը:

Գարի Քելեր եւ իր համախոհները ղեկավարեցին, որ հրազենն իմքնաղաշտպանության նպատակով կիրառեք գործից հրաժարվում էին, հենց որ կասկած էր ծագում, թե օբյեկտը զինված է: Հինգ կալանավորից երեքը հայտարարել է, թե կողոպտելիս զինված զոհի հետ հանդիպումն իրենց ավելի է անհանգստացնում, քան ոստիկանի հետ բախվելը:

Ընդհակառակը, դոկտոր Քելերմանի ջանքերով դարձվել է, որ օրինակ, Սիեթլում 1986-1992 թթ. հրազենից զոհված մարդկանց կեսը կյանքից զրկվել է այն տներում, որտեղ զենք կա: Իմքնապաշտպանության նպատակով հրազենի կիրառման յուրաքանչյուր դեպքին ընկնում է 37 իմքնասպանություն: «Միանգամայն հիմնավոր է այն հարցը, թե զենքն արդյոք աղահովո՞ւմ է ընտանիքի ապահովությունը, թե ընդհակառակը, վտանգ է ստեղծում», հարց է տալիս Քելերմանը:

Սիեթլի եւ Կանադայի Վանկուվեր քաղաքի իրավիճակները համեմատելիս դրանցում հանցագործությունների մակարդակը միանման է, բայց Վանկուվերում անձնական զենք կրելու օրենքները բավական խիստ են: դարձվում է, որ իմքնապաշտպանության գծով Սիեթլը շատ առաջ է անցել Վանկուվերից: Այլ հետազոտությունների արդյունքներ ես հաստատեցին Քելերմանի այն հետեւությունը, որ զենքի առկայությունը մարդկանց հրահրում է ճակատագրական քայլ կատարել եւ հաճախ ընտանեկան սովորական վեճը վերածում փոխհրաձգության:

Արդ, ո՞ւմ փաստարկները համարեք ճշմարտացի: Կյանքի ու կայքի ղեկավարության հարցում հույս դնեք ղեկության զգոնության վրա՞, թե զբաղվեք առավել ակտիվ իմքնապաշտպանությամբ: Ավաղ, գիտնականների եւ կյանքի տվյալները բայլ չեն տալիս ասել, թե որ լուծումն է միակ ճշմարիտը: Նույնիսկ գիտությունների ազգային ակադեմիայի անդամները, մանրակրկիտ ուսումնասիրելով երկու գիտնականների աշխատանքները, ի վերջո արտահայտվեցին լրացուցիչ հետազոտությունների անցկացման օգտին:

«Իզվեստիա», 27 օգոստոս, 1994 թ.

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ

ԱՄՆ-ը կարող է մեղմացնել կուբացիների ներգաղթի կանոնները

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նախագահ Բիլ Քլինթոնի վարչակազմը ծրագրում է Կուբայի կառավարությանն առաջարկել ծովով կուբացիների փախուստին վերջ դնել Վաշինգտոնի կողմից տարեկան ավելի քան 20 հազար կուբացիների բնակության իրավունք տալու եւ ներգաղթի կանոնները մեղմացնելու դիմաց: Երեքշաբթի օրն այդ մասին հաղորդած «Նյու Յորք թայմզ» նշում է, որ «անցյալ շաբաթ Ֆիդել Կաստրոն հանդես եկավ այն դիրքորոշմամբ, թե հենց ավելի շատ կուբացիների ընդունելու Վաշինգտոնի անկարողությունը հանգեցրեց կուբացիների զանգվածային փախուստի»: Թերթը հիշեցնում է, որ անցյալ տարի ԱՄՆ-ում բնակվելու իրավունք ստացան միայն 2700 կուբացիներ, մինչդեռ «Քլինթոնի վարչակազմը լիազորություններ ունի տարեկան ընդունելու 27485 կուբացիներ»:

Երկրի գլխավոր դատախազ জանեթ Ռինոն մտադիր է ներգաղթի օրենքներով նախատեսված իր արտակարգ լիազորություններն օգտագործել ԱՄՆ-ում ընդունվող կուբացիների թիվը օրենքով սահմանված առավելագույն մակարդակին հասցնելու համար: Մասնավորապես, ծրագրվում է երկրում մշտական բնակության իրավունք տալ «այն բոլոր 19700 կուբացիներին կամ նրանց մի մասին, որոնք ճշված են բնակության իրավունք ստանալու ցուցակներում, ոմանք արդեն տասը տարի»:

«Ամերիկյան պատասխանատվությունը, ընդգծում է թերթը, կարծում են, որ այդ նոր առաջարկությունը կարժանանա Կաստրոյի հավանությանը եւ կուբացի փախստականների հետ կապված ճգնաժամին վերջ կդնի»:

ԵՐԿԻՐ ՍՈՒՐԱԿ

Ասված տա, չսառցակալեմ

Կալիֆորնիայի տեխնոլոգիական ինստիտուտի ղեկավարները անցկացնելով երկարակյաց ծառերի տարեկան օղակների մի շարք հետազոտություններ, պարզել են, որ մեր մոլորակի վրա միջին ջերմաստիճանը նվազում է 6800 տարի:

Մ. թ. ա. 4800 թվականի համեմատությամբ ջերմաստիճանն իջել է 5 աստիճանով, որը վկայում է մոտալուտ ցրտերի, գուցե նաեւ նոր սառցադաշտային ժամանակաշրջանի մասին: Սակայն վերջին տասնամյակներում, երկրագնդի եղանակը նույնիսկ տաքացել է, քանի որ բնական գործոնին սկսել է դիմակայել մարդկային գործոնը, այն է՝ արդյունաբերական գործունեությունը: Սրնոլորտում ածխաթթու գազի եւ արդյունաբերական թափոնների արտանետումներն առաջացրել են այսպես կոչված ջերմոցային էֆեկտի երեւույթներ:

ՍՍՈՀԻԵՅԵՂ ՊՐԵՍ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Մ. Քադաֆին նախաձեռնում է եգիպտա-սուդանական հանդիպում

Լիբիայի ղեկավար Մ. Քադաֆին հանդես է եկել եգիպտոսի նախագահ Հ. Մուբարաքի եւ Սուդանի զինվորական վարչակարգի ղեկավար Օ. Ալ Բաշիրի միջեւ հանդիպում անցկացնելու նախաձեռնությամբ: Այդ հանդիպումը նա առաջարկել է անցկացնել լիբիական հեղափոխության 25-րդ տարեդարձի հանդիսությունների առթիվ, որոնք տեղի են ունենալու Տրիպոլիում սեպտեմբերի առաջին օրերին: Այդ մասին հաղորդած դիվանագիտական աղբյուրի տվյալների համաձայն, Օ. Ալ Բաշիրն ընդունել է Մ. Քադաֆիի առաջարկությունը, իսկ երբ Մուբարաքը պատասխան չի տվել: Մինչդեռ եգիպտա-սուդանական հարաբերություններում ճգնաժամը շարունակում է խորանալ:

Արմենպրես

Չինաստանում «Քրեդ» թայֆունը բազմաթիվ զոհեր խլեց

ՊԵԿԻՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Պեկինի աղբյուրների տեղեկությունների համաձայն, անցած շաբաթ Չինաստանի Վենչժոուի քաղաքի եւ նրա արվարձանների վրայով անցած «Քրեդ» թայֆունը 1000-ից ավելի մարդկանց կյանք է խլել: Անհետ կորել են մի քանի հարյուր մարդ: Ընդհանուր տնտեսական վնասը կազմում է ավելի քան 1,6 մլրդ. դոլար:

Ռուս-չինական հարաբերությունները հաջող են զարգանում

ՊԵԿԻՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Ես համարում եմ, որ վերջին երեք տարում, հատկապես ՌԴ-ի նախագահ Ելցինի 1992 թ. վերջին մեր երկիր կատարած այցից հետո, Ռուսաստանի հետ Չինաստանի հարաբերությունները քաղաքական, ռազմատնտեսական, գիտատեխնիկական, լուսավորչական եւ մշակութային բնագավառներում հաջողությամբ են զարգանում», հայտարարել է ՉԺՀ-ի նախագահ, ՉԿԿ կենտկոմի գլխավոր քարտուղար Ցզյան Ցզեմինը, պատասխանելով ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցի հարցին: Չինաստանի ղեկավարը Մոսկվա իր այցելության նախօրյակին հարցազրույց է տվել Ռուսաստանի լրագրողներին, Պեկինի «Դյաոյուսյայ» նստավայրում:

Ճապոնիան չի շատի դառնալ ՄԱԿ-ի Անվտ մշտական անդամ

ՏՈԿԻՈ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ճապոնիայի փոխվարչապետ, արտգործնախարար Յոհեյ Կոնոն արտահայտվեց Տոկիոյի ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի մշտական անդամ դառնալու խնդրի լուծմանը զգույշ, հանգրվանային մոտեցման օգտին: Նրա Յոհոում, մի խումբ լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ, նա ընդգծեց այդ խնդրի նկատմամբ երկրում եւ արտասահմանում առկա հակադիր տեսակետների առկայությունը: Կոնոն կոչեց չշտապել եւ ուշադիր հետեւել հասարակական կարծիքի ձեւավորմանը՝ կապված Ճապոնիային ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում Անգլիայի, Չինաստանի, Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի եւ Ֆրանսիայի շարքում մշտական անդամի հեղինակավոր եւ ազդեցիկ կարգավիճակ տալու պահանջների հետ:

ԱՇԽԱՐՀ

«Լոմիդ» եւ «Մարտին-Մարիետա» կորպորացիաները միաձուլվեցին

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Լոմիդ-Մարտին» այսուհետ է կոչվում նոր գերկորպորացիան, որի ծննդյան մասին հայտարարվեց այսօր Նյու Յորքում: Այն ի հայտ եկավ Պենտագոնի երկու առաջատար կապալառուների «Լոմիդի» եւ «Մարտին-Մարիետայի» միաձուլման շնորհիվ: Գործարքի արժեքը գնահատվում է ավելի քան 10 միլիարդ դոլար:

« Այս միաձուլումը նոր տրամաբանական քայլ է երկու կորպորացիաների հետագա զարգացման ու բարգավաճման նպատակով», հայտարարեց «Լոմիդի» տնօրենների խորհրդի նախագահ Դենիել Թելեպը: Ջանքերի միավորումը մասնավորապես թույլ կտա իջեցնել արտադրանքի իմքնարժեքը, որն արտադրվում է ինչպես ԱՄՆ-ի պաշտպանության պայմանագրերով, այնպես էլ մտնելու քաղաքացիական հատվածի համար: «Լոմիդ-Մարտինի» վաճառքի տարեկան ծավալը 23 միլիարդ դոլար է: Դրա ձեռնարկություններում աշխատում է մոտավորապես 170 հազար մարդ:

«Ֆրանսիան պետք է մեծ արտաքին քաղաքականություն վարի»

«Ֆիգարո» թերթի թղթակցի հետ կայացած հարցազրույցի ժամանակ, որը նվիրված էր արտաքին քաղաքական հարցերին, Ֆրանսիայի վարչապետ Էդուար Բալադյուրը մասնավորապես ասել է, որ Գերմանիայի օրինակով Ֆրանսիան պետք է առավել մեծ չափով զարգացնի հարաբերությունները Արեւելյան Եւրոպայի եւ Ռուսաստանի հետ: «Անշուշտ, ընդգծել է նա, դրա համար հարկավոր է, որ Ռուսաստանում կայունանա քաղաքական համակարգը, եւ արդիականացվի տնտեսական համակարգը. այդ դեպքում նա կարող է գործընկեր դառնալ երկար ժամանակով: Առայժմ դա տեղի չի ունեցել»: Բալադյուրն ասել է, որ Ֆրանսիան պետք է «մեծ արտաքին քաղաքականություն» վարի աշխարհում եւ դրա գլխավոր սկզբունքները պետք է լինեն որոշումների ու գործողությունների ազատության պահպանումը միջազգային առարկայում, բարոյական իդեալի պաշտպանությունն աշխարհում, «ավելի բաց ու ճկուն» Եւրոպայի կազմակերպմանը նպաստելը, դժվարություններ առաջացնելու օգնություն ցույց տալը: «Մենք պետք է ազատ հարաբերություններ ունենանք նաեւ ԱՄՆ-ի հետ, առանց բարդույթների, ինչը համադասասխանում է մեր եւ նրանց շահերին», ընդգծել է Է. Բալադյուրը:

Արմենպրես

ԱՄՆ-ը Պակիստանից պահանջում է դադարեցնել միջուկային ծրագիրը

ԴԵԼԻ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Միացյալ Նահանգները դիմեց Իսլամաբադին միջուկային ծրագիրը անմիջապես դադարեցնելու կոչով, հայտարարեց Պակիստանում ԱՄՆ-ի դեսպան Ջոն Մոնջոն: Կարաչիում լրագրողների հետ կայացած հանդիպման ժամանակ նա ասաց նաեւ, որ երկու երկրների ղեկավարները պետք է մշակեն «ընդհանուր մոտեցում» միջուկային զենքի չտարածման հիմնախնդրին՝ մինչեւ Պակիստանի վարչապետ Բենազիր Բհուտոյի ԱՄՆ կատարելիք պաշտոնական այցի ժամկետի ճշտումը:

Դատելով ԱՄՆ դեսպանի խոսքերից, Պակիստանի միջուկային մշակումների հարցը կենտրոնական տեղ կգրավի սեպտեմբերի երրորդ տասնօրյակում կայանալիք ԱՄՆ-ի էներգետիկայի նախարար Հազել Օ'Լիրի եւ Իսլամաբադի ղեկավարների բանակցություններում:

digitised by A.R.A.R.@

ԱՀԳ

Մշակույթ

Ծնվել է 1940 թ. Աբեբարակում, մոկացի հավատացյալ գաղթականի ընտանիքում: Մեր գրողի ընթացքում հաշվարկներ էր անում առյուծի համաստեղությանն իր պատկանելության մասին, և դրական պատասխան տվեց իմ «մի խոսքով, ձեզ ապո՞ւծ եմ զգում» հարցին. ավելացնելով երբ առյուծ, ուրեմն վանդակում: Ավարտել է ԵՊՀ լրագրության ֆակուլտետը: Բանաստեղծություններ գրել է 1960 թվականից: Գրքերի հեղինակ է, «Նավաստի» հանդեսի «Արարատյան» գրական միավորման հիմնադիրը: Նրա գեղանկարները ցուցադրվել են Մոսկվայում, Կիևում, Վիլնյուսում, Լոս Անջելեսում, Բոստոնում և մեծ հաջողություն ունեցել:

Մշակույթի հայկական հիմնադրամն ստեղծվել է որպես ԽՍՀՄ նման կազմակերպության մասնաճյուղ և «լավ տարիներին» հովանավորում էր պետության կողմից: Դրա բյուջեից հետո մասնաճյուղը դժվար թե կարողացավ դառնալ իրեն հատկացվող ժառանգության լիիրավ տեր, որովհետև վերջերս բուրգական անուղղներում հայտնվեցին հայ գեղանկարիչների բարձրարժեք կտավներ, որոնք տեղի ռուսական հյուրասենյակների տրամադրությանն էին անցել ԽՍՀՄ արտասահմանում գործող մշակույթի և գիտության կենտրոնների լուծարումից հետո:

Արեւաս Ավագյանը ես իր նախորդից մեծ ժառանգություն չի ստացել 18 դրամ, 50 լումա: «Պետության հովանավորություն չկա, մենք մեր յուրով ոտքի է տաղակվենք և իմքներս մեզ համար հնարավորություններ ստեղծենք... Եթե հիմնադրամում մեծ գումար լիներ, ավելի ճարպիկ և գործարար մարդիկ դժվար թե հանդուրժեին իրենց փոխարեն նախագահի պաշտոնում իմ ընտրվելը», ասաց նա հրաժարվելով պատասխանել, թե ինչ հոգեբոր ժառանգություն է ստացել հիմնադրամի նախկին գործունեությունից. «Վարդգես Պետրոսյանն իմ հայրենակիցն էր, գրչակիցս, աբխազական ընկերս, ճանաչարհի ընկերս... չնայած սկզբունքային վեճեր էլ շատ ենք ունեցել: Բայց հեքիաթներում մի հեսաբրիր պատվեր կա՝ ճառաբանելով, որ այն ավելի տեսական է լինելու, եւ չի լինելու չեզոք հանդիսատեսին ներկայացվող համերգային ծրագիր: Հանդիսատեսն իմը եւս դառնալու է փառատոնի մասնակից. «Մեր նոստալգիկ ազգային մշակույթի պահպանումն ու նրա ստեղծագործաբար շարունակումն է»: Ի պատասխան փաստարկի, որ կարելի է նստել գրասենյակում, հենց նույն արտոնին ու ասել՝ նոստալգում ենք ազգային մշակույթի

Մշակույթի հայկական հիմնադրամի արտահերթ կոնֆերանսն ընտրել է նոր նախագահ

Արեւաս Ավագյանը որոշել է միայն առաջ նայել

Վարդգես Պետրոսյանի ողբերգական մահից հետո բախիր մնաց նաեւ Մշակույթի հայկական հիմնադրամի նախագահի պաշտոնը, որն ամիսներ հետո (հուլիսի 19-ին) զբաղեցրեց բանաստեղծ, նկարիչ Արեւաս Ավագյանը:

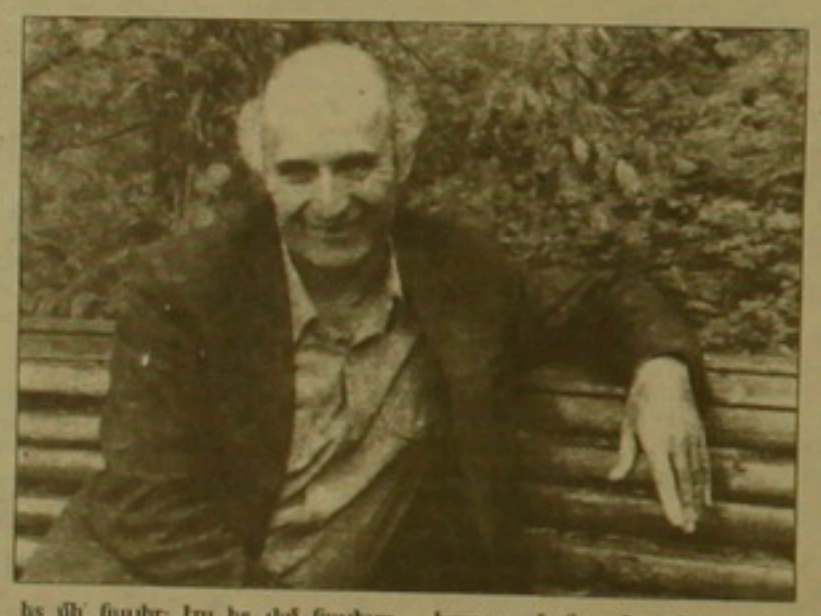

ի առաջին ժողովածուն «Ակումբներ», լույս է տեսել դեռեւս ուսանողության տարիներին (1963 թ.): Ունի գեղանկարի յուրօրինակ ոճ, որով ձեւավորում է նաեւ իր ժողովածուները: Աբխազել է «Ավանգարդ» թերթում, «Գարուն» ամսագրում, հայկական հեռուստատեսությունում: Երեւանում, Մոսկվայում, Դափանում, Եղեգնաձորում, Սիսիանում, Նոյեմբերյանում, Էջմիածնում, Իջեւանում անցկացված մշակութային փառատոնների հեղինակն է, «Նավաստի» հանդեսի «Արարատյան» գրական միավորման հիմնադիրը: Նրա գեղանկարները ցուցադրվել են Մոսկվայում, Կիեւում, Վիլնյուսում, Լոս Անջելեսում, Բոստոնում եւ մեծ հաջողություն ունեցել:

Մշակույթի հայկական հիմնադրամն ստեղծվել է որպես ԽՍՀՄ նման կազմակերպության մասնաճյուղ եւ «լավ տարիներին» հովանավորում էր պետության կողմից: Դրա բյուջեից հետո մասնաճյուղը դժվար թե կարողացավ դառնալ իրեն հատկացվող ժառանգության լիիրավ տեր, որովհետեւ վերջերս բուրգական անուղղներում հայտնվեցին հայ գեղանկարիչների բարձրարժեք կտավներ, որոնք տեղի ռուսական հյուրասենյակների տրամադրությանն էին անցել ԽՍՀՄ արտասահմանում գործող մշակույթի եւ գիտության կենտրոնների լուծարումից հետո:

Արեւաս Ավագյանը ես իր նախորդից մեծ ժառանգություն չի ստացել 18 դրամ, 50 լումա: «Պետության հովանավորություն չկա, մենք մեր յուրով ոտքի է տաղակվենք և իմքներս մեզ համար հնարավորություններ ստեղծենք... Եթե հիմնադրամում մեծ գումար լիներ, ավելի ճարպիկ և գործարար մարդիկ

ես մի նայիր: Ես ես չեմ նայելու, հետաքրքիր հայացքի վրա ժամանակ չեմ վատնելու այն չափով, որ չափով այն իմ առաջա գործունեությանը չի խանգարելու: Մեր ժողովուրդը հոգեբանական կերպվածքով մշակութային է եւ իր մեջ կարողանում է համատեղել մարդկության առաջադեմ գաղափարները, ոգեկոչությունները, բնազդները: Մշակույթի հիմնադրամը ոչնչ է լինի գնահատող, ստեղծող, ինչո՞ւ չէ, նաեւ հարստացնող հասատությունի ուղիղ եւ փոխաբերական իմաստով»:

Հիմնադրամն ունի նկարների հավաքածու, որի արժեվորում, ցուցադրանք, վաճառքից կոկսի, թերեւս, իր ֆինանսական դրության բարելավումը: Սեպտեմբերին կկազմակերպվի «Մշակութային աշուն» փառատոնը: Արեւաս Ավագյանը մտադրվեց «Ոսկե աշուն» կամ թեկուզ «Բուավո Արմենիա» փառատոնների հետ ցանկացած համեմատություն դասարանելով հարստացմանը, նա ներկայացրեց հիմնադրամի կազմակերպչական մշակութային միջոցառումների բավական ընդգրկուն ցանկ (ստեղծագործական հավաք Ծաղկաձորում, ցուցահանդես վաճառք Երեւանի նկարչի տանը, հեռուստատեսային մարաթոն, ուղիղ կապով աճուրդ, մանկական ստեղծագործության ցուցահանդես «Արվեստի» խմբագրատանը, տիկնիկային թատրոնի հիմնադրում դպրոցներից մեկում, մշակութային օր Էջմիածնում, բանաստեղծների տոն Իջեւանում, Գյումրվա ստեղծագործության ներկայացում, մշակութային օրեր Արցախում, մամուլի ասուլիսներ եւ այլն):

Ցանկը բավական խոստմնալից է: Արդյոք Արեւաս Ավագյանի նոստալգը մշակութային հագեցած հաղթականության կազմակերպումը չէ՞... գրեթե ոչնչից: Փորձենք լավատես լինել, չէ՞ որ նա իրեն, համենայնդեպս, առյուծ է զգում:

ՌՈՒԶԱՆ ԽԵՉՈՅԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

35 հազար մարկ հաղթկեղով հիվանդ հայ երեխաներին

Այս տարվա մարտի 7-ին Գերմանիայի Ֆեդերատիվ Հանրապետության Վիսբադեն քաղաքում, Հեսսենի պետական թատրոնում կայացավ հաղթկեղով հիվանդ հայ երեխաներին նվիրված միջոցառում, որի մասին մեզ տեղեկացրել էր Հայաստանում ԳԴՀ գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Նորբերտ Հայնցենն:

Օրերս նա պիրով խմբագրությանը տրամադրեց Վիսբադենից ստացված բարեգործական համերգի լուսանկարներ եւ մի փոքր հաղորդում:

Բարեգործական միջոցառման բալետային ներկայացումներից մեկը «Ռոմեո եւ Ջուլիետ» բալետն էր: Բարեգործ ձեռնարկի համար ստացված շուտարը կազմել է երեսունմիլիոն հարյուր գերմանական մարկ:

Հեսսեն երկրամասի վարչապետ Ուարոն Հանս Այխելը, որն ասաց-նվ էր միջոցառման հովանավորությունը, ներկայացման ավարտին բեմ դուրս եկավ երախտագիտության խոսք ասելու բալոր մասնակիցներին. Բեն վան Կաուվենբերգը պարողների անունից ասաց. «Մենք կդարձնենք

ՍԻՍԱՆ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ին, ովքեր այդքան պատասխանատվությամբ անվճար ելույթներ ունեցան: Բալետային խմբի պարուսույցներ եւ լիահույս ենք, որ օգնությունը մեծ կլինի»:

Ա. Հ.

ԴՊՐՈՑ

Նորից եկավ սեպտեմբերը

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

Ուզես թե չուզես, սեպտեմբերի 1-ն է՝ ծաղկավաճառների աբխույժով, հերբարդահ շնորհավորանքներով, տեսարանի ու գրենական ապրանքների դժվարամատույց գներով, նաեւ՝ այս տարի խոստացվող անվճար դասագրքերով, պոկված մանրահատակով, մաշված նստարաններով (մի ժամանակ սեպտեմբերի 1-ը նաեւ ներկահոտ էր «բուրում», այսօր շատ դպրոցներ ֆինանսական հնարավորություն չունեցան պատշաճ հարդարանքով դիմավորելու նոր ուսումնական տարին), ուսուցիչների նվազագույն աբխատավարձիկներով ու երեւի... նաեւ սղաստվող գործադուլով (դաս լուրերի, Արարատի շրջանը սեպտեմբերի 1-ից անժամկետ գործադուլ է անելու):

Ուսուցչի խղճի եւ սերնդի դաստիարակության վստահելի դերի մասին բարոյախրատական ճոռոմաբանություններ շատերին չէ, որ մոռացել են տալիս խորհրդանշական աբխատավարձով չցվող ծակ գրպանի մասին:

Ցանկացած ադրոդ օրգանիզմ բարմացման ու նորացման կարիք ունի, դպրոցն առավել եւս: Բայց շատ հանախ հետանում են նրանք, ովքեր անհրաժեշտ ասելիք ու գործ ունեն, եւ մնում են նրանք, բոլ խիստ չբվա, ում շոյում է չափազանց երկար արձակուրդը կամ օրվա մեջ 1-2 ժամով ստից դուրս գալով բարմանալու առիթը: Պաթեթիզմով աղեցուն քաղաքականախեղդ տարիների մեջ ցուցադասատային ազգային դպրոցը չոգեկոչվեց. բանդվեց այն, ինչ միգուցե շատ վրարված, բայց ճամփա էր բռնել 5-ոդ դարից, ու դրվեր, դպրանոց արժեքը փոխարինվեց մանրավաճառի գոչ-գոչյուն զանգուլակներով:

Երբ դասելու լինենք՝ գրողանդ ծակ է, ուսումը fn բանը չէ, նաեւ՝ ադհաս դեռատիպություն ես, դպրոցն ի՞նչես անում տրամաբանական շարունակությամբ, ներկա բաղաքականությունը ճիշտ է՝ անհասկացողներդ գործադուլ կանեն, աբխատավարձը չտալու չափ կուշացնենք:

Սեպտեմբերի 1-ը տոն է՝ գիտելիքների ու դպրության, ուրեմն նաեւ ուսուցչի:

Հանրահավաքի հրադարակում անժամկետ իրավացի գործադուլավորների շարքում չհանդիպեցինք ու կարցնենք նրան, երբ իմը բնկուզ «հանգած մեղվափեթակում» (Մարգո Ղուկասյան) մայր մեղվի անմնացորդ ու անփոխարինելի, ընտրյալ դերն ունի, թե չէ, «անիծեմ վարժոնս ըլլաս»-ը տխուր հառաչանք չի մնում միայն:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կարինը վերադարձավ մրցանակով

Գերմանիայի էլիտգեն քաղաքում կայացած միջազգային փառատոնից մրցանակով տուն վերադարձավ Երեւանի Շայկովսկու անվան երաժշտական տասնամյակի ավարտական դասարանի աշակերտուհի, դաշնակահարուհի Կարին Ղազարյանը: Նա հաջողությամբ հանդես եկավ տարբեր երկրների 77 ներկայացուցիչների ստուգատեսում, դասվելով հաջող փուլն անցած 12 մասնակիցների շարք: Նրանցից էլ ընտրվեց հաղթողների ութնյակը, որոնց թվում է Կարին Ղազարյանը: Մրցույթին Հայաստանից բացի, ԱՊՀ երկրներից մասնակցել է նաեւ Ռուսաստանի ներկայացուցիչը: Կարին Ղազարյանը կոնցերտմայստեր Զեմֆիրա Բարսեղյանի սանուհին է:

Պարոնյանում 3 նոր ներկայացում

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓՍՍ: Նոր թատերաշրջանի բացմանը Հակոբ Պարոնյանի անվան պետական երաժշտական թատրոնում տեղի կունենա 3 նոր ներկայացման առաջնախաղ: Թատրոնի խմբագրությունը կհամագործակցի նաեւ 3 վերնագրով՝ Գոգոլի «Ամուսնությունը», Էդուարդո դե Ֆիլիպպոյի «Ցիլինդրը» եւ «Օ տերա, իմ տերա» տոնի ներկայացումը: Առաջին ներկայացումը բեմադրել է թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Երվանդ Ղազանչյանը: Նկարիչն է Վահագն Խաչատրյանը: «Ցիլինդրի» բեմադրությունն իրականացրել է Ստեփան Ղազարյանը, բեմական ձեւավորումը կատարել է Սարգիս Առուշյանը: Իսկ «Օ տերա, իմ տերա» երաժշտական ներկայացումը պատրաստում է թատրոնի գլխավոր դիրիժոր Յուրի Դավթյանը:

Ադելխանովի իրերը պատմության թանգարանում

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓՍՍ: Հայաստանի պատմության պետական թանգարանը նոր ցուցահանդեսների նախապատրաստական աշխատանքների հետ շարունակում է նաեւ հավաքական աշխատանքները: Վերջերս մշակույթի նախարարության աջակցությամբ թանգարանը ձեռք է բերել արժեքավոր ցուցանմուշներ: Թանգարանի ֆոնդը հարստացել է 19-րդ դարի վերջի եւ 20-րդ դարի սկզբի կովկասի հայտնի արդյունաբերող Գրիգոր Ադելխանովի անձնական իրերի հավաքածուով, որը կազմված է Ադելխանովի կահույքից, աշխատանքային իրերից, ձեռնափայտից, փորագրություններով արծաթե իրերից, անձնական նամակներից եւ դիպլոմներից:

ԵՐԵՎԱՆ

Հակառակ դասարկ դահլիճին, Կարինեն երգեց

Օգոստոսի 30-ին Կամերային երաժշտության տանը տեղի ունեցավ Կամերային տան մենեջերուհի Կարինե Մարգարյանի վոկալ երաժշտության երեկոն: Համերգի սկզբին չվանատվեց եւ ոչ մի տոմս: Բնականաբար,

դահլիճը դասարկ մնաց: Սկզբում Կամերային տան տնօրենությունը որոշեց հանել համերգը, սակայն տիկին Մարգարյանը զուտ սպոնսորությամբ հայտնեց կրճատված խաղացանկով մի սիմվոլիկ համերգ անցկացնելու պատրաստակամություն: Համերգն սկսվեց, եւ դահլիճում հայտնվեցին 10-12 հանդիսատեսներ. մի քանիսը առանց տոմսի, հետաքրքրությունից դրդված մտան ներս, իսկ ոմանք էլ պարզապես կամերային տան աշխատակիցներն էին: Համերգի ընթացքում հնչեցին Մոցարտի, Մենդելսոնի, Ռիմսկի-Կորսակովի, Ռախմանինովի, Կոմիտասի, Հարությունյանի, Դոլուխանյանի եւ Աբրահամյանի ստեղծագործությունները: Կարինե Մարգարյանին նվագակցում էր Վասիլի Ռոլիչը: Երեկոն անցավ ջերմ մթնոլորտում եւ «ներկաների» բուռն ծափահարությունների ներքո: «Այդ. դասական երաժշտությունը, ցավոք, այսօր շատերին չի հետաքրքրում, սառում է Մարգարյանը, եւ այժմ մարդկանց մեջ չկա, համերգ գնալու այն կուլտուրան, որը կար անցյալում: Իմ կարծիքով, իմ համերգի այդպիսի ընթացքը ոչ լավ գոլորշի հեռանաց էր: Ունեցել եմ բազմաթիվ համերգներ, բայց սա առաջինն է, որն այսպես անբուռ անցավ: Սակայն հուսով եմ, որ մեկ-երկու ամսից հետո կունենամ մի նոր համերգ՝ այս անգամ գոնե վարձ-ինչ լեցուն դահլիճում»:

ԱԲԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **Մարզական**

ԱՍՏՂԵՐԻ ՈՒՂԻՆ

Տիգրան Պետրոսյանի մահվան 10-ամյակի կապակցությամբ

Տաղանդ եւ արժանապատվություն

Շախմատային աշխարհին բաց հայտնի է Ալեխին Սուպերմենը: Նա երկար տարիներ մենակնաբանում է շախմատային մեծ ու փոքր մարտերը: Ներկայումս Սուպերմենը աշխատում է իր նոր գրքի վրա, որը նվիրվում է իր շախմատիստ գործընկերներին: Գրքի համառոտ մասերը աստիճանաբար հրատարակվում են մասնագիտական թերթերում եւ ամսագրերում: Ներկայացնում ենք Տիգրան Պետրոսյանին նվիրված հատվածը:

Աշխարհի բոլոր չեմպիոններից ինձ ամենամոտը եւ թանկը Տիգրան Պետրոսյանն է: Մեր բարեկամությունը սկսվել է վաղուց՝ 1950 թվականի ԽՍՀՄ 18-րդ առաջնության ավարտից հետո: Մենք ամենաերիտասարդ մասնակիցներն էինք եւ շատ շատ զգացինք վոխսաղարձ համակրանք, որն ամրապնդվում էր օդերային երաժշտության եւ սպորտի սիրով:

1962 թվականի վերջին, դատարկվելով աշխարհի թագի համար Բոտվիննիկի հետ մրցամարտին, Պետրոսյանը հրավիրեց ինձ օգնելու իրեն նախապատրաստվելու եւ մրցամարտի ժամանակ: Մարզական աշխատանքը գլխավորեց իմ բարեկամ բազմափորձ գրոսմայստեր Բոլեսլավսկին:

Պետրոսյանը մեծ ուշադրություն է դարձնում նաեւ ֆիզիկական դատարկությանը: Չնայած գրաբուն սառնամանիքներին, որոնք հասնում էին 30 աստիճանի, Տիգրանը օրական կատարում էր երկար զբոսանքներ դահուկով, իսկ երեկոներ ոտնագնդակ էր խաղում եւ առանձին բավականությամբ՝ բիլյարդ:

Նույնիսկ ամենաուրախ դահերին նա ինչ-որ անվստահություն էր զգում: Երբեմն ասում էր. «Ինչո՞ւ խաղալ մի մարդու հետ, որը նույնիսկ գեսնի վրա բայլում է ըստ գիտության օրենքների»: Դա, իհարկե, կատակ էր, որը բնորոշ էր նրա հումորին: Սակայն Տիգրանի աչքերը այդ դահին բոլորովին էլ չարաճճի չէին: Հաճախ մենք Բոլեսլավսկու հետ առանձնանում էինք եւ լրջորեն քննարկում, թե ինչպես նրան վստահություն ներշնչենք:

Թվում էր, թե մենք նախապատրաստման գործում կատարեցինք առավելագույնը: Սակայն Տիգրանը անօգնական էր առաջին դարտիայում, բեղեռեռ խաղում էր սղիտակներով: Կասկած չկար, որ Տիգրանը «սառնքնած էր»: Բարեբախտաբար, դա երկար չտեւեց: Մեկ օր հետո, երբ խաղացվում էր երկրորդ դարտիան, Պետրոսյանը հանդարտ էր եւ խորհուն: Նա մեզ ասաց. «Միայն ինձ մի բաբեռեք, ես չեմ շտապի տանում տված թեթեւ: Եթե 12-րդ դարտիայից հետո մրցաշարի առաջին կեսից հետո, հաշիվը լինի 6.6, ես գոհ կլինեմ»: «Առանց դահանգնելու» խաղի այդ տակտիկան, բաս ելեւույթին, անտարակույս եղավ Բոտվիննիկի համար: Բազմափորձ շախմատիստը ինչ-որ տեղ կորցրեց զգոնությունը, որից էլ չհաղթեց օգտվել Պետրոսյանը: 7-րդ դարտիայից հետո նա բելում մտցրեց մրցամարտում: Եվ հաղթելով 12,5:9,5 հաշվով, դարձավ աշխարհի 9-րդ չեմպիոնը:

Դա նրա կարիերայում գրեթե ամենահաճելի եւ ամենաբարեհաջող ժամանակաշրջանն էր: Նա բազմիցս եւ բավականին հաջող էր խաղում մրցաշարերում: Այդ ժամանակ ես առանձնապես մտերմացա Տիգրանի ընտանիքի հետ: Նրա երեխաները դեռ փոքր էին: Պյասնիցկու փողոցի նրա ընդարձակ բնակարանում շախմատի հետ մեկտեղ մեծ տեղ էին գրավում երաժշտական սարքավորումը եւ ամենաբարձր որակի ձայնագրությունները:

Այն ժամանակ ինձ վիճակվեց ծանոթանալ հայ մտավորականության բազմաթիվ անվանի ներկայացուցիչների հետ. գիտնականների, երաժիշտների, գրողների, դերասանների: Իմ հիշողության մեջ հատկապես ամուր մնաց կոմպոզիտոր Առնո Բաբաջանյանը: Բարեկամների շրջապատում նա հասարակության հոգին էր, սրամտության եւ կենսուրախության մարմնացումը:

Այժմ, ինչպես երազում, հիշում եմ այն եռուն մթնոլորտը, որ տիրում էր այն տարիների մրցաշարերում: Շախմատի մեջ ուղղակի «ներխուժեց» հայ մարզասերների հսկայական ամբոխը, որոնցից շատերը մինչ այդ շախմատով չէին հետաքրքրվում: Բնական է, որ նրանք հղարտանում էին իրենց հայրենակցով: Վեց տարում երեք անգամ տրանսպորտի բոլոր տեսակներով, Մոսկվա էին ժամանում հարավային հանրապետության հարյուրավոր բնակիչներ եւ անմիջապես ուղղվում դեղի Էստրադայի բատրոն, որտեղ խաղում էր իրենց կուռքը:

Ավա՜ղ, այժմ թվում է, որ այն տարիներ միայն երջանիկ ակնթարթներ էին: Շուտով Պետրոսյանի խաղում սկսվեց երկարատեւ ճգնաժամ: Սանկտ Պետերբուրգի մրցաշարերում, որը տեղի ունեցավ Բորիս Սպասկու հետ աշխարհի առաջնության համար մրցամարտից անմիջապես հետո, Տիգրանը մնալ աղյուսակի մեջտեղում:

60-ական թվականների առաջին կեսը Պետրոսյանի ծաղկման եւ փառքի գագաթնակետը եղավ: Եվ հետո Տիգրանը բավականին մեծ հաջողություններ ունեցավ: 1970 թվականի սկզբին նա երրորդ անգամ դարձավ ԽՍՀՄ չեմպիոն: 1971 թվականի հավակնորդների խաչերում Պետրոսյանը հաղթեց սկզբից Ռոբերտ Հյուբներին, իսկ հետո Վիկտոր Կորչնոյին, դուրս եկավ եզրափակիչ փուլ: Նա նույն տարվա աշնանը Բուենոս Այրեսում հանդիպեց Ռոբերտ Ֆիշերի հետ: Մրցաշարի գրեթե ողջ առաջին կեսը Տիգրանը իրեն արիաբար էր դահում: 2-րդ եւ 3-րդ դարտիաներին նույնիսկ զգացվում էր նրա նախաձեռնությունը: Սակայն այնուհետեւ եղավ «փլուզումը»: Իր կյանքում առաջին անգամ Տիգրանը իրար հետեւից չորս դարտիայում կրեց, դարտվելով 2,5:6,5 հաշվով:

Այդ բոլոր մրցախաղերում ես Տիգրանի մարտավարի էի: Հետո մեր հարաբերություններ, համեմատած ոչ վաղ անցյալի հետ, նկատելիորեն սառեցին: Եվ ես չզարմացա, երբ Ֆիշերի հետ խաղալուց հետո մենք բաժանվեցինք երկար ժամանակով, ի դեղ, հանձայն «վաս խաղաղության ավելի լավ է, քան զժտությունը» ասացվածքի:

Պետրոսյանի բնավորությունը ամենամեծ հարավային հանրապետության հարյուրավոր բնակիչներ եւ անմիջապես ուղղվում դեղի Էստրադայի բատրոն, որտեղ խաղում էր իրենց կուռքը:

Ավա՜ղ, այժմ թվում է, որ այն տարիներ միայն երջանիկ ակնթարթներ էին: Շուտով Պետրոսյանի խաղում սկսվեց երկարատեւ ճգնաժամ: Սանկտ Պետերբուրգի մրցաշարերում, որը տեղի ունեցավ Բորիս Սպասկու հետ աշխարհի առաջնության համար մրցամարտից անմիջապես հետո, Տիգրանը մնալ աղյուսակի մեջտեղում:

60-ական թվականների առաջին կեսը Պետրոսյանի ծաղկման եւ փառքի գագաթնակետը եղավ: Եվ հետո Տիգրանը բավականին մեծ հաջողություններ ունեցավ: 1970 թվականի սկզբին նա երրորդ անգամ դարձավ ԽՍՀՄ չեմպիոն: 1971 թվականի հավակնորդների խաչերում Պետրոսյանը հաղթեց սկզբից Ռոբերտ Հյուբներին, իսկ հետո Վիկտոր Կորչնոյին, դուրս եկավ եզրափակիչ փուլ: Նա նույն տարվա աշնանը Բուենոս Այրեսում հանդիպեց Ռոբերտ Ֆիշերի հետ: Մրցաշարի գրեթե ողջ առաջին կեսը Տիգրանը իրեն արիաբար էր դահում: 2-րդ եւ 3-րդ դարտիաներին նույնիսկ զգացվում էր նրա նախաձեռնությունը: Սակայն այնուհետեւ եղավ «փլուզումը»: Իր կյանքում առաջին անգամ Տիգրանը իրար հետեւից չորս դարտիայում կրեց, դարտվելով 2,5:6,5 հաշվով:

Այդ բոլոր մրցախաղերում ես Տիգրանի մարտավարի էի: Հետո մեր հարաբերություններ, համեմատած ոչ վաղ անցյալի հետ, նկատելիորեն սառեցին: Եվ ես չզարմացա, երբ Ֆիշերի հետ խաղալուց հետո մենք բաժանվեցինք երկար ժամանակով, ի դեղ, համաձայն «վաս խաղաղությունը ավելի լավ է, քան զժտությունը» ասացվածքի:

Պետրոսյանի բնավորությունը ամենամեծ հարավային հանրապետության հարյուրավոր բնակիչներ եւ անմիջապես ուղղվում դեղի Էստրադայի բատրոն, որտեղ խաղում էր իրենց կուռքը:

Ավա՜ղ, այժմ թվում է, որ այն տարիներ միայն երջանիկ ակնթարթներ էին: Շուտով Պետրոսյանի խաղում սկսվեց երկարատեւ ճգնաժամ: Սանկտ Պետերբուրգի մրցաշարերում, որը տեղի ունեցավ Բորիս Սպասկու հետ աշխարհի առաջնության համար մրցամարտից անմիջապես հետո, Տիգրանը մնալ աղյուսակի մեջտեղում:

60-ական թվականների առաջին կեսը Պետրոսյանի ծաղկման եւ փառքի գագաթնակետը եղավ: Եվ հետո Տիգրանը բավականին մեծ հաջողություններ ունեցավ: 1970 թվականի սկզբին նա երրորդ անգամ դարձավ ԽՍՀՄ չեմպիոն: 1971 թվականի հավակնորդների խաչերում Պետրոսյանը հաղթեց սկզբից Ռոբերտ Հյուբներին, իսկ հետո Վիկտոր Կորչնոյին, դուրս եկավ եզրափակիչ փուլ: Նա նույն տարվա աշնանը Բուենոս Այրեսում հանդիպեց Ռոբերտ Ֆիշերի հետ: Մրցաշարի գրեթե ողջ առաջին կեսը Տիգրանը իրեն արիաբար էր դահում: 2-րդ եւ 3-րդ դարտիաներին նույնիսկ զգացվում էր նրա նախաձեռնությունը: Սակայն այնուհետեւ եղավ «փլուզումը»: Իր կյանքում առաջին անգամ Տիգրանը իրար հետեւից չորս դարտիայում կրեց, դարտվելով 2,5:6,5 հաշվով:

Այդ բոլոր մրցախաղերում ես Տիգրանի մարտավարի էի: Հետո մեր հարաբերություններ, համեմատած ոչ վաղ անցյալի հետ, նկատելիորեն սառեցին: Եվ ես չզարմացա, երբ Ֆիշերի հետ խաղալուց հետո մենք բաժանվեցինք երկար ժամանակով, ի դեղ, համաձայն «վաս խաղաղությունը ավելի լավ է, քան զժտությունը» ասացվածքի:

Պետրոսյանի բնավորությունը ա-

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Հատուկ դասընթացների բաժինը կազմակերպում է

Մտակուրային մարդաբանության դասընթաց

դասախոս՝ Հարրի Իզմիրլյան

1994 թ. սեպտեմբերի 7-ից հոկտեմբերի 5-ը, չորեքշաբթի, ժամը 5:30-7:30, Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի՝ փոքր դահլիճում (հինգերորդ հարկ) Երեւան, Մարշալ Բաղրամյան 40

եւ

Քաղաքական մարդաբանության դասընթաց

դասախոս՝ Հարրի Իզմիրլյան

1994 թ. հոկտեմբերի 12-ից նոյեմբերի 9-ը, չորեքշաբթի, ժամը 5:30-7:30, Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում (հինգերորդ հարկ) Երեւան, Մարշալ Բաղրամյան 40

Դասախոսությունները կընթանան անգլերեն լեզվով՝ հայերեն համընթաց թարգմանությամբ:

Դասընթացի վճարը 100 դրամ: Նրանք, ովքեր ի վիճակի չեն վճարել այդ գումարը, կարող են դիմել Հատուկ դասընթացների բաժին՝ կրթանոպաս ստանալու:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար խնդրում ենք զանգահարել՝

27-33-70 կամ 27-16-58:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Խ. Աբովյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի հանրապետական ենթակայության տարերակված ուսուցմամբ ավագ դպրոց վարժարանը կատարում է 1994-95 ուս. տարվա ֆիզմաթ, կենսաբանամիմիական, հումանիտար, տեխնիկական-տնտեսագիտական բնույթի 9-րդ եւ 10-րդ դասարանների աշակերտների ընդունելություն:

Շրջանավարտները կստանան հանրակրթական դպրոցի միջնակարգ կրթության ատեստատ եւ հատուկ վկայական վարժարանը ավարտելու մասին:

Վարժարանում ուսուցումը անվճար է:

Ընդունվել ցանկացողները դեռեւ է դիմում ներկայացնեն մինչեւ սեպտեմբերի 25-ը (Խանջյան 5,2-րդ հարկ, 225 սենյակ):

Ուսումնական դասադասերի բնականոն ընթացքը երաշխավորվում է:

Դասադասերը կսկսվեն հոկտեմբերի 1-ից ինստիտուտի գլխավոր մասնաշենքում (մետրոյի «Զորավար Անդրանիկ» կայարանի մոտ):

հեռ.՝ 52-08-90, 56-49-18

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՏՆՕՐԵՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

հեռուստախմբագրությունը շարունակում է իր գործունեությունը

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ է ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ ԵՒ ԳՈՎԱԶԴՆԵՐ:

Մեր հասցեն՝ Ֆրունզե 13, Կենցաղի տուն, («Հայրենիք» կինոթատրոնի մոտ), հեռախոս՝ 44.34.13

ԳՆԱՀԱՏԵԼ՝ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ է ՍՏԵՂԾԵԼ

Նոր իրականություն, նոր մանկավարժություն, նոր դասագրեր

Սեպտեմբերի 2-ին, ժ. 14-ին, Խնկո Ապոր գրադարանում լայն հասարակությանը ստեղծագործական հաշվետվությամբ ներկայանում է 33 «Մխիթար Սեբաստացի» կրթահամալիրի «Շաղիկ» հրատարակչությունը

- Դասագրերի, մեթոդական ղեկավարությունների, մանկավարժական, մանկական մամուլի ցուցադրություն
- Դրանց ազատ վաճառք
- «Կոր սեղան»՝ դասագրքերի հեղինակ ուսուցիչների մասնակցությամբ
- Պարեր, գույներ, ծիծաղ, զուարճ լինելու, միմյանց ճանաչելու, ստեղծագործելու հրաշալի հնարավորություն

Ա՜յ թեզ [illegible] բան

Տո խեղճ [illegible] է, բայց [illegible] ունենաս, որ բախտ [illegible] ու [illegible] ին, [illegible] մանկարդ հայեցվես «Մխիթար Սեբաստացի» կրթահամալիրում:

Մայր [illegible] 6-7 տարեկան մեր 25[illegible] դասարանցիներով:

Առաջին [illegible] Երեւանի տղաների [illegible] եւ կիներ [illegible] բան:

Հնարավորություն կունենաք գնելու [illegible] հրատարակչության նոր դասագրքերը՝ «Էբեթ» ու «Աստղիկ», «Այբբենիկ» ու «Աբեղուն», «Ծանոթություն» ու «Շախմատային այբբուբեն»:

Կարող եք դառնալ մեր հերթական ծնունդի՝ Շախմատի դպրոցի կնքահայրերից մեկը:

Կշնորհավորեմ մեր Օրիորդաց վարժարանի եւ Մանկավարժական ուսումնարանի սաներին իրենց բնակարանամուտի առթիվ:

Կզարմանամ Բ-2 թաղամասի մեր Լուսավորչական դպրոցի նոր տեսքով:

Կտեսնեմ հետաքրքիր ծրագրով գեղեցիկ ու բարձ ուսուցիչների, երջանիկ, ազատ ու բարյացակամ երեխաների:

Ոգեշնչված կերգեմ մեր Մայր դպրոցով. ամենուր՝ ծիծաղ, զար, գույներ ու շնորհավորանք, անակնկալներ:

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության մամուլի տարածման գործակալությունը հայտնում է, որ սեպտեմբերի 1-ից սկսվում է 1995 թ. առաջին կիսամյակի թերթերի եւ ամսագրերի բաժանորդագրությունը: Բաժանորդագրությունը կարելի է ձեւակերպել.

1. Անհատ բաժանորդների համար՝ Երեւան քաղաքի փոստային բաժանմունքներում:
2. Հիմնարկ-ձեռնարկությունների համար՝ (փոխանցումով կամ կանխիկ) 10-րդ փոստային բաժանմունքում (Երեւան, Հանրապետության հրապարակ):
3. Հանրապետության այլ շրջաններում՝ միջշրջանային գործակալություններում եւ փոստային բաժանմունքներում:
4. Այն հիմնարկ-ձեռնարկությունները եւ քաղաքացիները, որոնք կցանկանան իրենց բաժանորդագրական թերթերը ստանալ փաթեթավորված, ձեռնարկությանը մոտ գտնվող թերթերի եւ ամսագրերի կրպակից, բաժանորդագրությունը ձեւակերպելիս անդորրագրում պետք է նշեն կրպակի համարը:
5. Ռուսաստանի Դաշնության թերթերի եւ ամսագրերի բաժանորդագրության վերջին ժամկետը սեպտեմբերի 1-ն է, իսկ Հայաստանի Հանրապետության թերթերինը եւ ամսագրերինը՝ դեկտեմբերի 15-ը:

Մամուլի տարածման գործակալություն

«NOY» BANK

ing

Պուշկինի 9, հեռ.՝ 582836
Բաղրամյան պող. 79, հեռ.՝ 270516
Չեխովի փ. 23, հեռ.՝ 462527
Մաշտոցի պող. 37 հեռ.՝ 538381
Ք. Էջմիածին, Մաշտոցի փող. 12

բաժնետիրական առեւտրային բանկը

ընդունում է ավանդներ եւ վճարում տոկոսադրույքներ
US $ - 1 ամսով՝ 6 տոկոս
3 ամսով՝ 20 տոկոս
ՈՌ - 3 ամսով՝ 30 տոկոս
դրամ - 3 ամսով՝ 30 տոկոս

տրամադրում է վարկ
US $ - ամիսը 12 տոկոս
ՈՌ ռուբլի - ամիսը 20 տոկոս
դրամ - ամիսը 35 տոկոս

բացում եւ վարում է բազմավալյուտային հաշվարկային եւ կողավորված հաշիվներ ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց համար

կատարում է փոխանցումներ եւ դրամային սպասարկում Հայաստանի սահմաններից դուրս

հաճախորդներին տրամադրում է վարկային քարտեր Visa, Union Card, Master Card

գնում եւ վաճառում է տարադրամ

կատարում է դրամարկղային սպասարկում Visa, Union Card, Master Card, Diners Club քարտերով

ԳԻՆՂ

ԿՈԲՐԱ

«ԿՈԲՐԱ» ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ՓՈԽԱՆՑՈՒՄԱՅԻՆ ՎՃԱՐՄԱՄԲ

- ցանկացած ճանկությամբ վաթելանյութ, որը կմատակարարվի տեղում.
- տեղական արտադրության դասաքներ,
- մեծ խմբաքանակ,
- օրինակելի ամենաարբեր տեսակներ

Կազմակերպում է
- Սորանների արտահանում

Պատրաստ է համագործակցել հետաքրքիր ֆինանսա-տնտեսական ծրագրեր ունեցող ֆիրմաների հետ:
Մենք կօգնենք վաճառելու Ձեր ապրանքները:
Պատրաստ ենք վճարել ցանկացած եղանակով:
Կարող ենք խորհուրդներ տալ ֆինանսների եւ վարկային գումարների օգտագործման վերաբերյալ:

«ԿՈԲՐԱՆ» Ձեր լավագույն գնորդն է:

Մեր հասցեն եւ հեռախոսահեռը. Բաղրամյան 30, Հեռ. 22-81-86, 22-32-79

«ԵՎԱ»

ուսումնական կենտրոնը հրավիրում է Ձեզ

Սեպտեմբեր 1-3-ամսյա դասընթացներում հետեւյալ մասնագիտությունների գծով.

- օտարատարական գործ, ծրագրային փաթեթների եւ ծրագրավորման լեզուների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա
- անգլերեն լեզու սկսնակների համար Communicative course in English, Learning American English, The Cambrige English course (2 ցիկլով), ամերիկյան ուսումնական հաստատություն ներ ընդունվողների համար TOETL
- բանկային գործ
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառումը հաշվապահության մեջ
- կոսմետիկա եւ էռիկյացիա
- մերսում (մասաժ)

Դասընթացներն ավարտողներին տրվում են վկայականներ (սերտիֆիկատ) հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով: Մենք երաշխավորում ենք ոչ միայն ուսուցման բարձր ճակարդակ, այլեւ հարմարավետ դասասենյակներ քաղաքի կենտրոնում: Ընդունում ենք ամեն օր, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից, ժամը 11-ից 16-ը: Հասցեն՝ Սարյան 4 (Սարյանի տուն-թանգարանի դիմաց) Հեռախոս 58-21-22

ԲԱՆԿ

«ԱԿՄՈՍ» փոքր ձեռնարկությունը վաճառում է գործարանային արժեքից 40–60 տոկոս զեղչ գներով

1. Խառատային հաստոցներ 16E16kn փաթեթավորված
2. Գալիյանման հաստոցներ 2D106n փաթեթավորված
3. Բեռնատար ավտոմոբիլներ «Ստրա»
4. Ավտոանքարձիչ հիդրավլիկ «ՄԱՅ»

Հեռ. 34-65-03, 72-02-39

Travel Company "ARMINTERTOUR"

Armenia, Yerevan, str. Akop Akopian 2, tel. 22.24.50

«Արմինտերտուր» ֆիրման շարունակում է կանոնավոր չվերթները

Երեւան-Բուրգաս (Բուլղարիա)-Երեւան

երթուղիով ամեն շորեքշաբթի:

Ցանկացողներին հնարավորություն է տրվում հանգստանալ հանրահայտ «Զոլոտիե պեսկի» լողափում:
Շատրեւ, սեզոնը մոտենում է ավարտին:

Հասցեն՝ Երեւան, Հ. Հակոբյան-2 եւ «Սնի» հյուրանոց, հ. 622
Հեռախոս՝ 27-24-50, 27-20-07, 27-20-08, 59-46-22

A STYLE

ՆԱՐԵԿ

սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն

«Նարեկ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը սեպտեմբերի 10-ից կազմակերպում է պետական եւ մասնավոր ձեռնարկությունների, ինչպես նաեւ մասնավոր անձանց մեծաքանակ բեռների տեղափոխություն Հայաստանի Հանրապետությունից Ռուսաստանի Դաշնության Մոսկվա եւ Նիժնի Նովգորոդ քաղաքներ: Ընկերությունը երաշխավորում է բեռների ապահովություն: Գինը մատչելի է, վճարման կարգը փոխանցումով եւ կանխիկ: Ընկերությունը ցանկացողներին առաջարկում է նաեւ արտասահմանյան արտադրության մեքենայա տակառներ՝ 202 լիտր տարողության, քաշը՝ 27 կգ:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 27-16-10, 23-53-01 կամ դիմել հետեւյալ հասցեով՝ Երեւան, Կոմիտասի պողոտա 49:

A STYLE

ARMENTRUST

ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՐԳԵԼԻ ԲԱԺՆԵՏԵՐԵՐ՝

Կցանկանայինք տեղեկացնել Ձեզ, որ Հայաստանի Հանրապետության արժեքդրերի շուկայում առաջին մասնագիտացած «Արմենտրաստ» բաժնետիրական ընկերությունը հաջողությամբ ավարտեց սեփական բաժնետոմսերի առաջին թողարկումը: Այն անցավ աննախադեպ հաջողությամբ՝ նախատեսված 6 ամսի փոխարեն իրականացվեց ընդամենը 2 ամսում: Արդյունքում՝ ավելի քան 900 քաղաքացիներ կատարեցին հուսալի ներդրումներ, դառնալով «Արմենտրաստ» բաց բաժնետիրական ընկերության բաժնետերեր:

Մենք համոզված ենք, որ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիները առավել ակտիվ մասնակցություն կցուցաբերեն երկրորդ թողարկման բաժնետոմսերի բաժանորդագրմանը, որի մանրամասներին կարող եք ծանոթանալ «Արմենտրաստ» բաժնետիրական ընկերության կենտրոնական գրասենյակում:

Միասին մենք կարող ենք ավելին

ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ
ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ 27
ՀԵՌ. 58.67.18, 58.67.19
ՖԱՔՍ. (007 8852) 56.11.84

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23 Արտակունյաց 2 Պատվեր թիվ 65. Դասիլ 69149. Պատճեր 1835 Տիրաժանակը՝ 5000 Ստորագրված է տպագրության՝ 31. 08. 1994 Գինը՝ 10 դրամ

digitised by A.R.A.R.@